

Выдаецца з 9 жніўня 1917 г.

12

ВЕРАСНЯ 2015 г.

СУБОТА

№ 175 (28033)

Кошт 2000 рублёў

Б Е Л А Р У С К А Я Г А З Е Т А

Годная замена імпарту

СТАР. 5

Мінск: праз 25 гадоў

СТАР. 6

Як нараджаць геніяльных дзяцей?

СТАР. 7

СТАРТ ДАДЗЕНЫ!

Пачалося будаўніцтва Нежынскага горна-абагачальнага комплексу

Учора на месцы будаўніцтва Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка і старшыня савета дырэктараў ААТ «НК «Русс-нефть» Міхаіл Гуцарыў заклалі капсулу ў памятник каменю. Новы комплекс будзе на базе Старобінскага радовішча калійных соляў, паведамляе БЕЛТА.

Выступаючы на цырымоніі пачатку будаўніцтва камбіната, кіраўнік дзяржавы выказаў упэўненасць, што новабудуоўля будзе спрыяць комплекснаму і імкліваму развіццю Любані і Любанскага раёна. Паводле яго слоў, з будаўніцтвам камбіната Любань атрымае дынаміку новага развіцця, фінансавы стан павысіцца, а адпаведна і заробкі людзей. «Да гэтага трэба рыхтавацца, каб людзі, атрымаўшы зарплату, пакінулі гэтыя грошы тут, у горадзе, раёне, купішы тавары, выкарыстоўваючы паслугі, пабудаваны шыльды», — сказаў Аляксандр Лукашэнка.

Кіраўнік дзяржавы адзначыў, што ажыццяўленне гэтага праекта дасць магчымасць вырашыць значныя эканамічныя пытанні, а таксама надасць краіне дадатковы імпульс у развіцці.

Аляксандр Лукашэнка сказаў, што на прадпрыемстве будзе створаны амаль 2000 працоўных месцаў і сацыяльная інфраструктура для камфортнага жыцця. Акрамя таго, у працэсе будаўніцтва комплексу прадугледжана магчымасць газыфікацыі 21 населенага пункта Любанскага раёна, і гэта плануецца зрабіць на працягу бліжэйшых двух-трох гадоў. Будзе пабудавана чыгуначная станцыя і 37 км чыгуны, рэканструяваны Любанскі водазабор і ачышчальныя збудаванні.

Прэзідэнт выказаў упэўненасць, што на працягу пяцігодкі Любань ператворыцца ў найпрыгажэйшы горад краіны, бо працэс будаўніцтва комплексу ўжо пачынаецца. Старт рэалізацыі праекта дадзены.

Аляксандр Лукашэнка зробіць рабочыя візіты ў Душанбэ і Сочы

У Душанбэ Прэзідэнт Беларусі 15 верасня прыме ўдзел у сесіі Савета калектыўнай бяспекі АДКБ. Парадак дня пасяджэння налічвае больш за паўтара дзясятка пытанняў.

У прыватнасці, будучы разгледжаны бягучыя пытанні дзейнасці АДКБ, прыярытэтным напрамкі ў перыяд старшынства ў арганізацыі Арменіі. Размова пойдзе таксама аб правядзенні гатуўнасці ваенскіх кантынентаў Калектыўных сіл аператыўнага рэагавання АДКБ да выканання задач па прызначэнні, аб арганізацыі кіравання Войскамі (Калектыўнымі сіламі) АДКБ, аб складзе і базіраванні Калектыўных авіяцыйных сіл.

Кіраўнік дзяржавы разгледзіць і шэраг арганізацыйных пытанняў. Потым Аляксандр Лукашэнка накіруецца з рабочым візітам у Расійскую Федэрацыю, дзе прыме ўдзел у мерапрыемствах II Форуму рэгіянаў Беларусі і Расіі, які пройдзе 17-18 верасня ў Сочы. У цэнтры ўвагі ўдзельніцкай форуму будзе міжрэгіянальнае супрацоўніцтва Беларусі і Расіі ў галіне прамысловай вытворчасці, фарміраванне прапалітыкі з навукова-тэхналагічнага і навацыйнага пункта гледжання, развіццё прамысловай кааперацыі. Чакаецца, што ў пленарным пасяджэнні форуму прымуць ўдзел больш як 350 прадстаўнікоў заканадаўчай і выканаўчай галін улады Беларусі і Расіі, рэгіянаў, кіраўнікоў буйных прадпрыемстваў і бізнес-супольнасцей.

СТАНДАРТЫ ПАД КАНТРОЛЕМ

Учора ў рэдакцыі «Звязды» прайшоў «круглы стол» на тэме «Як абараніць унутраны рынак ад няякаснай прадукцыі?»

Тэма няякаснай імпартнай прадукцыі апошнім часам на слыху. Рыбныя кансервы, у якіх «прапісаліся» гельмінты, гарбаты з цвілілю, небяспечны дзіцячы абутак... З пачатку года санслужба краіны зняла з рэалізацыі 170 тон харчовых прадуктаў і трынаццаць тысяч партый прадуктаў нехарчовай групы. Тавары, якія не адпавядаюць патрабаванням Дзяржстандарта, трапляючы ў продаж, могуць не толькі выклікаць незадаволенасць у спажываўца, але і несці небяспечку яго здароўю. А з уварэннем Адзінай эканамічнай прасторы ў рамках Еўразійскага эканамічнага саюза няма доступу асобным імпартным таварам на беларускі рынак.

Якія групы тавараў патрабуюць асаблівай увагі? Чаму імпартныя «нестандарты» трапляюць на наш рынак і як абараніць сваіх спажываўцаў ад няякаснай прадукцыі? Каб разабрацца ў гэтай праблеме, рэдакцыя «Звязды» сабрала ўчора «круглы стол», на які запрасіла спецыялістаў Дзяржаўнага камітэта па стандартызацыі, Дзяржаўнага мытнага камітэта, Распубліканскага цэнтру гігіены, эпідэміялогіі і грамадскага здароўя, Беларускага таварыства абароны спажываўцаў. Матэрыял на выніках «круглага стала» чакайце ў адным з найбліжэйшых нумароў газеты.

Наталія ЛУБНЕЎСКАЯ. lubneuskaya@zviazda.by

■ Спецыяльны рэпартаж

ПРЫРОДА НА ВАРЦЕ ЗДАРОЎЯ

Сучасная медыцына прываблівае нестандартнымі працэдурамі

Высокая якасць медыцынскіх паслуг і адносна невялікі іх кошт робяць нашу краіну вельмі папулярнай і прывабнай для ўсіх, хто хоча паправіць сваё здароўе, у тым ліку і для інашаземцаў. Медыцынскі турызм сёння — адзін з самых папулярных. Кваліфікаваныя спецыялісты, сучасныя медцэнтры і клінікі, дзе рэалізаваны навуковыя распрацоўкі і высокатэхналагічныя метады лячэння, мадэрнізаваныя бальніцы — падстава не толькі для лячэння і рэабілітацыі, а таксама для дыягностыкі і прафілактыкі захворванняў. Трэба зазначыць, што якасць медпаслуг узрасла не толькі ў сталіцы, а і ў рэгіёнах, дзе абсталяванне часам нават больш сучаснае, чым у Мінску.

Апарат «Магнітатуратрон» — магніт на ўвесь арганізм. Наталія Дамітрыеўна Чахоўская, медсястра.

Высвятляючы, дзе ў сталіцы можна атрымаць комплекс традыцыйных і разам з тым нестандартных паслуг, карэспандэнты «Звязды» завіталі ў Рэспубліканскі цэнтр медыцынскай рэабілітацыі і бальнеалячэння, дзе можна і ў басейне з мінеральнай паплавачы, і ў саўне «папарыцца» пры тэмпературы мінус 130°C, а таксама прыняць паветраную вентыляцыйную ванну, расслабіцца ў салявой пячоры, выпалкацца гразямі з Сакскага возера...

Гэта адзіная ў сталіцы ўстанова, дзе можна не толькі атрымаць кансультацыю, але і абследавацца з ног да галавы, а таксама прайсці курс санаторна-курортнага лячэння і рэабілітацыі. Наведвальніцкі цэнтра па праве называюць яго санаторыем, у якім адпачываюць і ледацца, што называецца, без адрыву ад вытворчасці: перад працай, пасля яе або ў працоўны час, у каго я атрымліваецца.

— Плуцёўка ў наш цэнтр прыраўноўваецца да санаторнай, — адзначыла Іна РУДКОЎСКАЯ, спецыяліст цэнтру па працы з кліентамі. — Увесь комплекс лячэбных і рэабілітацый-

ных працэдур падбіраецца індывідуальна, зыходзячы з паказанняў да лячэння, супрацьпаказанняў. Калі чалавек хоча проста трапіць на працэдуру без накіравання ці палярыздыга абследавання, мы раім яму прайсці ў нас палярыздыю дыягностыку, каб выветліцца, ці можна яму тое, што ён жадае.

РАДОНАВЫЯ, ЖАМЧУЖНЫЯ, ВІХРАВЫЯ...

Адметная асаблівасць устаноў — уласныя свідраваны з мінеральнай вадою. Менавіта таму ў мясцовы вадаграздзячэбніцы мінералку можна літаральна піць з-пад крана.

Як высветлілася, бальнеалячэбніца — адзінае месца ў сталіцы, дзе можна прыняць радонавыя ванны, каб не ехаць дзеля гэтага ў спецыялізаваны санаторы ў Гродзенскай вобласці. Насычаная радонам мінеральная вада добра ўплывае на арганізм пры захворваннях аларна-рухальнага апарату (праблемах з суставамі і пазваночнікам), гастрыце, экзэмах, псарыязе.

СТАР. 7

ЦЫТАТА ДНЯ

Міхаіл ЖУРАЎКОЎ, міністр адукацыі:

«Студэнткае самакіраванне заклікана найперш фарміраваць у маладога чалавека выразную грамадзянскую пазіцыю, а ўжо потым вырашаць надзвычайныя праблемы: размеркаванне месцаў у інтэрнатах, працу ў студэнтскіх атрадах, арганізацыю культурна-масавых і спартыўных мерапрыемстваў. Сёння студэнт не павінен быць інфантальным, цурацца ўдзелу ў жыцці ўніверсітэта і быць абьяктам да працэсу развіцця сістэмы адукацыі ў краіне, і студэнткае самакіраванне дапамагае выхоўваць моладзь актыўнай і неабьякавай да сваёй будучыні і далейшага лёсу краіны.»

Курсы замежных валют, устаноўленыя НБ РБ з 12.09.2015 г.

Долар ЗША	17801,00
Еўра	20098,00
Рас. руб.	261,57
Укр. грыўня	820,32

■ Супрацоўніцтва

НА СКРЫЖАВАННІ МЕЖАЎ

Бізнесмены і дыпламаты, дэлегацыі з Літвы, Казахстана, Кітая, Польшчы, Расіі, Славакіі, Украіны, Чэхіі прыехалі ў Гродна на выставу-кірмаш «Еўразігін «Нёман» з удзелам больш за 100 прадпрыемстваў.

Падпісаны шэраг пагадненняў аб супрацоўніцтве не толькі паміж рэгіёнамі, але і асобнымі арганізацыямі. Напрыклад, у сумесных праектах па праграмах міжнароднай тэхнічнай дапамогі зацікаўлены Гродзенская абласная клінічная бальніца і шпіталь у Сувалях (Польшча), а таксама Гродзенскае абласное ўпраўленне МНС і пажарная служба Беластока.

На міжнародным інвестыцыйным форуме «Гродзенсчына на скрыжаванні межаў» гаспадары і замежныя госці абзначылі свае інтарэсы, абмеркавалі перспектывы ўзаемадзеяння ў эканоміцы, турызме, па праграмах трансгранічнага супрацоўніцтва. Інвестарам паказалі зямельныя ўчасткі і будынкі, дзе можна размясціць аб'екты вытворчасці і сферы паслуг, выкарыстаўшы ў тым ліку і прэфэрэнцыі свабоднай эканамічнай зоны «Гроднаінвест». Дарчы, у горадзе над Нёманам правялі рэвізію будынкаў, якія пакулы задзейнічаны неэфектыўна. Шукаюць таксама варыянты выкарыстання тых, што практычна непрыдатныя для пражывання. Іх, асабліва ў цэнтры горада, прапануюць бізнесу для невялікіх гасцініц, кавярняў, крамуў і офісаў, а ў жылцоў будучы больш камфортныя ўмовы ў сучасных шматпавярховках.

Барыс ПРАКОПЧЫК. prakopchik@zviazda.by

ХРОНІКА АПОШНІХ ПАДЗЕЙ

Нафтавым каціроўкам прадказалі падзенне да 20 долараў за барэль

Нафтавы каціроўкі могуць у сярэднятэрміновай перспектыве апусціцца да 20 долараў за барэль. Такі прагноз утрымліваецца ў даследаванні амерыканскага банка Goldman Sachs, на якое спасылаецца агенцтва Bloomberg. «Нафтавы рынак перанасычаны нават больш, чым чакалася, і мы прагназуем захаванне залішняй прапановы ў 2016 годзе. У сувязі з гэтым мы паніжам прагнозы цен на нафту», — заявіў аналітык Goldman Sachs Дэм'ен Курвалін. На думку амерыканскіх банкіраў, падзенне кошту чорнага золата да 20 долараў будзе кароткатэрміновым, яно дапаможа хутка змяніць баланс попыту і прапановы. У сваю чаргу Міжнароднае энергетычнае агенцтва (МЭА), па звестках Bloomberg, прагназуе, што падзенне нафтавых каціроўкаў прывядзе ў 2016 годзе да рэкорднага скарачэння здабычы нафтавымі экспарцірамі, якія не ўваходзяць у ОПЕК. Зніжэнне здабычы да 57,7 мільяна барэляў у суткі — самае вялікае за апошнія 20 гадоў — чакаецца ў ЗША, Расіі і краінах каля Паўночнага мора. Расійскае Мінэканамразвіцця зыходзіць з таго, што сярэдняя цена на нафту ў 2016 годзе складзе 38 долараў за барэль.

Больш за 50 верталётаў удзельнічаюць у аперацыі па выратаванні людзей у Японіі

Больш за 50 ваенных, паліцэйскіх і пажарных верталётаў удзельнічаюць у буйнамаштабнай аперацыі па выратаванні людзей, адрэзаных паводкамі на паўночным усходзе галоўнага японскага вострава Хансю. Да выратавальных работ прыцягнуты таксама каля 6 тысяч чалавек, уключаючы ваеннаслужачых сухапутных сіл, байцоў пажарных дружын і добраахвотнікаў. Паводкі ў Японіі выкліканы магутнымі ліўнямі, якія прынесьлі тайфуны. Яны прывялі да разліву дзюво буйных рэк, якія амаль цалкам заталпілі гарады Дзэса і Асакі. У выніку загінулі тры чалавекі, 27 паранены. Яшчэ 26 чалавек прапалі без вестак. Сярод іх — двое васьмігадовых дзяцей. У Дзэса і Асакі выратавання чакаюць больш за 600 чалавек, якія ў асноўным знаходзяцца на другіх паверхах або на дахах сваіх затопленых дамоў. Многіх людзей здымаюць верталётамі або з дапамогай гумовых матарных лодак. У цэнтральнай і паўночна-ўсходняй частках краіны за тры апошніх сутак выпала больш за 600 мм ападкаў.

ПАДРАБЯЗНАСЦІ

Прызначана дата першай у свеце перасадкі цела

Аперацыя па перасадцы цела невылечна хвораму расійскаму праграмісту Валерыю Спірыдонаву, якая стане першай у свеце, прызначана на снежань 2017 года, пра што паведамляе Fox News. 30-гадовага расійца пакуе ад рэдкага генетычнага захворвання, пры якім не растуць мышцы і дэфармуецца шкілет. Хвароба лічыцца невылечнай. Нягледзячы на вялікую рызыку смяротнага зыходу, Валерыі пагадзіліся на аперацыю, заявіўшы, што лічыць развіццё медыцыны ў гэтым напрамку «адзіным шанцам для соцень тысяч людзей». Кіраваць камандай медыкаў будзе італьянскі хірург Сержа Канавера. Мяркуюцца, што складаная працэдура будзе доўжыцца каля 36 гадзін. Як раней заявіў журналістам Валерыі Спірыдонаў, медыкі абяцаюць пра гатуўнасць да аперацыі, як толькі будучы ў 99% упэўнены ў яе паспяховым зыходзе.

КОРАТКА

Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка ўзнагародзіў ордэнам Маці за нараджэнне і выхаванне пяці і больш дзяцей шматдзетных жанчын Брэсцкай, Віцебскай, Гомельскай, Гродзенскай і Магілёўскай абласцей. Адпаведны ўказ кіраўнік дзяржавы падпісаў 10 верасня, паведамілі ў прэс-службе беларускага лідара.

Узровень зарэгістраванага беспрацоўя ў краіне ў найбліжэйшыя 5 гадоў плануецца на ўзроўні 1,5-2%.

Беларускія гімнасты Меліціна Станюта, Кацярына Галкіна, Арына Шарала і Ганна Бажко выйгралі сярэбраныя медалі ў камандным заліку на чэмпіянаце свету па мастацкай гімнастыцы, які прайшоў у Штутгарце. Першае месца заняла зборная Расіі, бронзавымі прызёрамі сталі гімнастыкі з Украіны.

Больш як 25 тыс. футбольных мячоў будучы падараны школам Беларусі ў час акцыі «Футбольныя мячы — школам».

■ Сусветны ўзровень

ГЕНАСАМБЛЕЯ МЭК-2015

У пошуку тэхналагічнага прарыву

79-я Генеральная асамблея Міжнароднай электратэхнічнай камісіі (МЭК) пройдзе ў беларускай сталіцы з 5 па 16 кастрычніка і стане маштабным форумам не толькі для эканамічнага і навукова-тэхнічнага жыцця краіны, але і ўсяго свету. У асамблеі будучы удзельнічаць больш за тысячу дэлегатаў, якія прадстаўляюць вядучыя сусветныя кампаніі ў галіне электрычных, электронных і сумежных тэхналогій, міжнародныя, рэгіянальныя і нацыянальныя арганізацыі ў сферы тэхнічнага рэгулявання, стандартызацыі і ацэнкі адпаведнасці, а таксама навуковыя ўстановы. Генеральная асамблея праводзіцца ў статутных краінах з развітой высокатэхналагічнай прамысловасцю,

а таксама ў перспектыві, на думку МЭК, рэгіёнах. Беларусь будзе прымаць гэты найбуйнейшы тэхнічны і бізнес-форум упершыню.

На якім этапе знаходзіцца падрыхтоўка да правядзення Генеральнай асамблеі МЭК у Мінску? Што трэба зрабіць арганізатарам, удзельнікам мерапрыемства для таго, каб такая маштабная падзея стала максімальна эфектыўнай для эканомікі Беларусі? На сайце БЕЛТА на гэтыя і іншыя пытанні падчас анлайн-канферэнцыі адказвалі запрошаныя эксперты: старшыня Дзяржаўнага камітэта па стандартызацыі Віктар НАЗАРАНКА, сакратар Нацыянальнага камітэта МЭК у Беларусі, дырэктар акцыянернага таварыства «Выпрабаванні і сертыфікацыя бытавой і прамысловай прадукцыі» «БЕЛЛІС» Юрый ПАШЫК і дырэктар Беларускага дзяржаўнага інстытута стандартызацыі і сертыфікацыі (БелДІСС) Ірына АСМОЛА.

СТАР. 2

У ПОШУКУ ТЭХНАЛАГІЧНАГА ПРАРЫВУ

Не проста імя

Міжнароднай арганізацыі па стандартызацыі, Міжнародным саюзам электрасувязі ў межах створаных ім сумесных тэхнічных камітэтаў забяспечвае ўзаемадапаўняльнасць стандартаў у сумесных галінах дзейнасці. Стандарты МЭК аказваюць вялікі ўплыў на дзейнасць многіх кампаній, галін і краін.

Ідэальная пляцоўка для супрацоўніцтва

Наша краіна з'яўляецца паўнапраўным членам МЭК з 1993 года. Цяпер 224 тэхнічныя эксперты з 54 прадпрыемстваў і арганізацый Беларусі прымаюць удзел у дзейнасці 92 тэхнічных камітэтаў і падкамітэтаў МЭК. Гэта тэхнічная магчымасць для прафесійнага ўзаемадзеяння з сусветнымі экспертамі, абмеркавання пытанняў, якія ўяўляюць цікавае для прамысловасці і бізнесу краіны, атрымання новых ведаў і глабальнага бачання развіцця галін.

Віктар Назаранка адзначае, што Беларусь сёння вельмі зацікаўлена стаць адной з вядучых краін у галіне электронікі, электратэхнікі і іншых сумежных галінах. Для нас вельмі важна адсочваць тэндэнцыі, якія зараз развіваюцца ў галіне стандартызацыі. Асабліва па кірунку электратэхнікі, электронікі і ўсіх сумежных абласцей. Таму наша дзяржава імкнецца ў гэтых сферах быць адным з актыўных удзельнікаў.

Сама ідэя правядзення 79-й Генасамблеі МЭК у Беларусі была падтрыманая ўрадам і Прэзідэнтам. Віктар Назаранка паведаміў, што супрацоўнікі з офіса Жэневы ўжо некалькі разоў прыязджалі ў

Мінск, каб ацаніць магчымасць і гатоўнасць да правядзення мерапрыемстваў. Упершыню ў Генеральнай асамблеі будзе прымаць удзел вялікая колькасць спецыялістаў з Беларусі. Толькі сёння зарэгістравана ўжо 135 дэлегатаў. Большасць — тэхнічныя эксперты, інжынеры, спецыялісты нашых прамысловых прадпрыемстваў.

Спікеры адзначылі, што падрыхтоўка да правядзення Генасамблеі МЭК у Мінску атрымала вельмі сур'ёзную падтрымку і Прэзідэнта, і ўрада. Яна адчуваецца і цяпер. План работ, які павінен быць выкананы, быў вызначаны яшчэ два гады таму. І ён паспяхова выконваецца.

Без свінцу і ртуты

Ірына Асмола паведаміла, што ў межах праекта Еўрапейскага саюза «Падтрымка Рэспублікі Беларусь у галіне нормаў і стандартаў у сферы энергаэфектыўнасці і спажывецкіх тавараў і прамысловых прадукцый» БелДІСС сёння развівае выпрабавальную базу ў гэтым кірунку. На вышэйшым, пастаўку, мантаж і запуск выпрабавальнага абсталявання, навучанне і стажыроўку персаналу выдзелена 3,5 млн еўра. Асоба варты падкрэсліць, што стварэнне такой лабараторыі таксама з'яўляецца інвестыцыйна важным праектам для нашай краіны. Ён уключаны ва ўказ № 100 «Аб зацвярджэнні Дзяржаўнай інвестыцыйнай праграмы на 2015 год», і на яго рэалізацыю з рэспубліканскага бюджэту выдзелена каля 30 млрд рублёў. БелДІСС забяспечвае работы па рэалізацыі цэлага комплексу інжынерна-тэхнічных і арганіза-

Трамплін для моладзі

Акрамя таго, у межах асамблеі пройдзе форум маладых спецыялістаў. МЭК надае вялікую ўвагу падрыхтоўцы моладзі. На Генасамблеі заўсёды праводзіцца форум маладых спецыялістаў, у якім прымаюць удзел каля 60 інжынераў з усіх краін свету, у тым ліку з Беларусі, ва ўзросце 35-38 гадоў. Важна, каб яны мелі зносіны і знаёмства адзін з адным, а ў далейшым маглі падтрымліваць і бізнес-кантакты. Форум будзе доўжыцца некалькі дзён і ўключае ў сябе шэраг паязданняў, навучальных праграм і трэнінгаў, а таксама культурную праграму. Наша краіна паспярэ ў гэты форум уключае як мага большую колькасць беларускй моладзі, але, на жаль, магчымасці абмежаваны. Ад Беларусі возьмуць удзел тры маладыя чалавекі, аднак прыцягваецца дадаткова каля 100 выпускнікоў і студэнтаў старэйшых курсу БДУІР і МДЛУ. Яны будуць выступаць у якасці валанцёраў, але арганізатары пастараюцца стварыць дадатковыя праграмы, каб тры паўдзельнічалі ў мерапрыемствах у якасці назіральных і зразумелі, як «варыцца» гэтая глабальная бізнес-кухня. Трэба адзначыць, што ВНУ вельмі актыўна адгукнулася на падобную прапанову, асабліва БДУІР.

«Разварушыць» актыў прамысловых лідараў

Адносіны айчынных прадпрыемстваў да правядзення ў Мінску

Сяргей КУРКАЧ, kurkach@zviazda.by

Еўразійства

АБАЙ, КУПАЛА І КОЛАС — КЛАСІКІ ЯДНАЮЦЦА

Мастацкім праблемам судакранаў краін і Наранка была прысвечана размова, якая адбылася ў канферэнц-зале Выдавецкага дома «Звязда».

Суразмоўцы з Алматы і Мінска тэмай дыскусіі выбралі наступную: «Казахстан — Беларусь: літаратура як шлях адно да аднаго». Удзел у «круглым stole» прынялі галоўны спецыяліст Інстытута літаратуры і мастацтва імя М. Ауэзава Камітэта навукі Міністэрства адукацыі Казахстана, кандыдат філалагічных навук Святлана Аманжол, галоўны рэдактар часопіса «Неман» Алляксей Чарота, намеснік галоўнага рэдактара часопіса «Полымя» Алена Мальчэўская, рэдактар аддзела паэзіі часопіса «Літоўка» Юлія Алеячэнка, перакладчыца Ірына Качкова, дырэктар — галоўны рэдактар Выдавецкага дома «Звязда» Аляксей Карлюкевіч. Кола пытаньняў, якое абмяркоўвалася: «Беларуска-казахская літаратурная зносіны: традыцыі, сучаснасць, перспектывы», «Рэсурсы літаратурна-мастацкай перыядыкі Казахстана і Беларусі ў зносінах з нацыянальнай літаратурай», «Які з чым з іншанациональнай палітры мастацкага слова дайсці да чытана? Якія творы варты перакладаць у першую чаргу? Ці могуць у вызначаным напрамку перакладчыцкай дзейнасці паспрыць літаратурная крытыка, літаратуразнаўства?», «Параўнальнае літаратуразнаўства: ці можа яго развіццё паўплываць на пашырэнне чытацкай, гісторыка-літаратурнай, літаратуразнаўчай працы нацыянальных літаратур? І каго з кім у казахскім і беларускім прыгожым лісьменстве можна параўноўваць?».

Падрабязны распорядок па беларуска-казахскіх «круглых stole» і на партале www.sozvuchie.zviazda.by.

Сяргей ШЫЧКО

Выбары-2015

ПАЧУЦЬ І ПАБАЧЫЦЬ

кандыдатаў у Прэзідэнты можна будзе ўжо на наступным тыдні

Згодна з лёсаваннем, першым у аўторак, 15 верасня, зможа выступіць Сяргей Гайдукевіч — у 19.30 з эфіры тэлеканала «Беларусь 1». У сераду, 16 верасня, магчымасць з'явіцца перад гледацкай будзе ў Аляксандра Лукашэнкі, у чацвер — у Таццяны Караткевіч, у пятніцу — у Мікалая Улаховіча. Пра гэта паведамляецца ў прэс-рэлізе Белтэлердыякампліі.

Другая магчымасць звярнуцца да выбарчыкаў праз тэлебачанне ў кандыдатаў з'явіцца праз тыдзень. У аўторак, 22 верасня, эфір будзе прадастаўлены Мікалаю Улаховічу, у сераду — Аляксандру Лукашэнку, у чацвер — Таццяне Караткевіч, у пятніцу — Сяргею Гайдукевічу. Што тычыцца выступленняў на «Першым нацыянальным канале беларускага радыё», то першы адбудзецца 23 верасня. З 6.10 да 6.40 зможа выступіць Сяргей Гайдукевіч, з 6.40 да 7.10 — Аляксандр Лукашэнка. У пятніцу таго ж тыдня — Таццяна Караткевіч (6.10-6.40) і Мікалай Улаховіч (6.40-7.10). 30 верасня, у сераду, з 6.10 да 6.40 радыёэфірэрам зможа скарыстацца Сяргей Гайдукевіч, з 6.40 да 7.10 — Аляксандр Лукашэнка. 2 кастрычніка спаткаць будзе мець магчымасць выступіць Таццяна Караткевіч, а потым — Мікалай Улаховіч.

Таксама на тэлеканале «Беларусь 1» адбудзецца і тэледабаты кандыдатаў у Прэзідэнты — 3 кастрычніка ў 17.00. Для гэтага будзе адведзена 60 хвілін эфірнага часу. Калі для выступлення на тэлебачанні і радыё кандыдат павінен прыйсці сам, то на дэбатах яго можа прадстаўляць довераная асоба. Згодна з заканадаўствам, у выступленнях на радыё нельга выкарыстоўваць пачобныя аўдыёмагнатарыялы, а на тэлебачанні — таксама і відэамагнатарыялы. Калі прадстаўленага бясплатна эфірнага часу кандыдатаў не хопіць, ён зможа набыць яго за кошт сродкаў уласных выбарчых фондаў. Кандыдаты не абавязаны выкарыстоўваць магчымасць звярнуцца да выбарчыкаў.

Дарчы, у спрэчаваннях, апублікаванай на афіцыйным сайце ПАСЕ АБСЕ пасля візіту папярэдняй місіі гэтай арганізацыі па назіранні за прэзідэнцкімі выбарамі ў Беларусі, выказана прапанова кандыдатам у любым выпадку выступіць перад беларусамі: «Дэлегацыя заклікае ўсіх кандыдатаў у Прэзідэнты ўзяць удзел у гэтых дэбатах. Гэта зможа развіць культуру палітычнай дыскусіі ў Беларусі і дапаможа зрабіць электарат правільны выбар».

Вераніка ПУСТАВІТ, pustavit@zviazda.by

Прыклад для ўсіх

Піянеры запрашаюць на свята

«Рэспубліка 25 зорак» — пад такой назвай у нядзелю ў сталіцы пройдзе дабрачынны праект Беларускай рэспубліканскай піянерскай арганізацыі, прымеркаваны да 25-годдзя з дня яе заснавання.

Святкаванне распачнецца яшчэ ў суботу, калі адбудуцца галоўныя мерапрыемствы міжнароднага аўлету «Піянеры XXI стагоддзя: ініцыіруем, прасоўваем, дзейнічаем» — фіналы конкурсу «Піонер года» (у Нацыянальным цэнтры мастацкай творчасці дзяцей і моладзі) і «Суперзорачка» (у Мінскім палацы дзяцей і моладзі). На апошнім вызначаць найлепшых сярод самых маленькіх піянераў — акцыятар. Дзесяцігадовыя актыўнасці з усіх краін паўдзельнічаюць у квестах, праспяваюць песні пра сяброўства, праявляюць інтэлектуальныя і спартыўныя здольнасці. Аднаведна «Піонер года» стане пляцоўкай для старэйшых. У конкурсе возьмуць удзел сем найлепшых членаў арганізацыі ва ўзросце 11—13 гадоў, якія прадставяць свае партфоліа лідара, самапрэзентацыю, сацыяльную рэкламу і пазмагаюцца ў турніры эрудытаў.

Нядзеля распачнецца ўрачыстай лінейкай «Салют, піянеры!» — дзе беларускія акцыятары папоўняць шэрагі піянераў. Упершыню будзе ўручаныя распрацаваны спецыяльныя да юбілея нагрудныя знакі «Ганаровы піонер». Лінейку завершыць 25 піянераў Беларусі, які да 25-годдзя арганізацыі напісалі Аляксей Бадкі і Генадзь Марквіч.

— Піянерская арганізацыя сёння — гэта пераамясца пакаленняў, бо многія актыўнасці становяцца членамі Беларускага рэспубліканскага саюза моладзі. Гэта і грамадзянска-патрыятычныя праекты, напрыклад, ладзіць праект «Цімураўцы.ВУ». Яны кляпоцца аб наваколнім асяроддзі (дзякуючы збору друганай сярвавіны актыўнасці вывучылі каля 300 міліёнаў рублёў, якія патрацілі на добраўпарадкаванне і азеленне парка імя Марата Казея), развіваюць спорт і турызм і робяць дзясяткі іншых карысных спраў, — распавяла старшыня Цэнтральнага савета БРПА Вікторыя МЯНАНАВА. — Мы запрашаем усіх ахвотных далучыцца да нашага свята.

Урачыства мерапрыемствы пройдуць у ў кожнай раёнай і абласной аячэйцы арганізацыі. Днямі будзе прэзентаваны афіцыйны партал БРПА — brpo.by.

Яраслаў ЛЫСКАВЕЦ, lyskavets@zviazda.by

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ АУКЦИОНА

Государственное предприятие «Минский областной центр инвестиций и приватизации» (организатор аукциона) по поручению ОАО «Молодеченский завод металлоизделий» (продавец) проводит открытый аукцион по продаже одним лотом имущества в составе:

№	Наименование	Инд. №	Общ. пл., кв.м
1	помещение гальванического участка (изолированное помещение)	630/D-29945	730,7
2	помещение сборочного участка (изолированное помещение)	630/D-29942	382,4
3	ангар	630/C-45402	1021,5
4	склад металла (в состав входят: склад для металла и навес)	630/C-45412	679,9
5	подстанция	630/C-45414	38,8
6	склад металла	630/C-45426	462,7
7	котельная новая (в состав входят: котельная и склад красок)	630/C-45429	535,1
8	сварочный (токарно-штановочный) цех (в состав входят: сварочный (токарно-штановочный) цех, 2 холодные пристройки и сарай)	630/C-45434	947,8
9	ангар (сварочный участок) и холодная пристройка	630/C-45438	1061,1
10	центральная проходная	630/C-45441	46,8
11	здание трансформаторной подстанции	630/C-74599	83,8
12	здание участка нестандартной оборудования	630/C-74587	228,7
13	здание склада металла	630/C-74596	314,8
14	здание склада химии	630/C-74598	67,9
15	Уборная, инв. номер по бух. учету 016	23	Водопроект, инв. номер по бух. учету 4020
16	Степальная эстакада, инв. номер по бух. учету 018	24	Канализация общего назначения, инв. номер по бух. учету 4021
17	Ограждение территории, инв. номер по бух. учету 017	25	Внутриллошлюзовые сети, инв. номер по бух. учету 4023
18	Кабельные линии (алюминиевая оболочка), инв. номер по бух. учету 4015	26	Внутриллошлюзовые водопроводные сети, инв. номер по бух. учету 4024
19	Кабель, инв. номер по бух. учету 4016	27	Оборудование согласно перечню, находится у организатора аукциона.
20	Кабель, инв. номер по бух. учету 4017		
21	Кабель, инв. номер по бух. учету 4018		
22	Кабель, инв. номер по бух. учету 4019		

Указанное недвижимое имущество расположено на земельном участке площадью 2,4130 га (предоставлен в продажу на праве общей долевой аренды, доля в праве на земельный участок 8242/10000) с кадастровым номером 6420000000200542 по адресу: Минская область, Молодеченский район, г. Молодечно, ул. Промысловая, 4. На земельном участке имеются ограничения прав в использовании: охранный зона линии связи и радиодифракция (0,0345 га).

Начальная цена составляет НДС — 20 102 666 400 бел. руб. Задаток 5% от начальной цены (1 005 133 320 бел. руб.) перечисляется на р/с № 3012108260016 в ЦБУ № 701 ОАО «БПС-Сбербанк», БИК 153001369, УНП 690324015.

Торги проводятся в соответствии с Положением о порядке продажи имущества ликвидированного юридического лица с публичных торгов, утвержденных Постановлением Совета Министров Республики Беларусь от 08.01.2013 № 16 (с изменениями и дополнениями).

Договор купли-продажи должен быть подписан в течение 10 (десяти) рабочих дней после проведения аукциона. Оплата за объект производится в течение 30 (тридцати) банковских дней со дня проведения аукциона, если иное не предусмотрено договором купли-продажи. Фактические затраты на организацию и проведение аукциона возмещает победитель торгов (покупатель).

Порядок проведения аукциона и оформления участия в торгах оговорен в условиях его проведения, размещенных на сайте организатора торгов www.rft.by.

Аукцион состоится 12.10.2015 в 13.00 по адресу: г. Минск, ул. Чкалова, 5, каб. 324. Заявления на участие и необходимые документы принимаются по 09.10.2015 до 16.00 по указанному адресу.

Тел.: (8017) 224-61-34, (8029) 102-21-17.

ОБЪЯВЛЕНИЕ О ТОРГАХ

Лот № 1. Низкотемпературная централь Refra (Литва) на базе трех полугерметичных винтовых компрессоров Bilzert (Германия), мод. LAB-3xHSN6451-40 стоимостью 319 698 900 белорусских рублей.
Лот № 2. Пуль управления для низкотемпературной холодильной центри Refra (Литва) стоимостью 51 557 400 белорусских рублей.
Лот № 3. Конденсатор мод-GVXX 080. 1B2x2-ND.E Guntner (Германия) 0=199661Ц при T=10K/ Уровень шума 54 db на расстоянии 10 м. Габариты 380x108x239мм, стоимость 30 694 300 белорусских рублей.
Лот № 4. Испаритель мод. IBEV564D 400V CR EAL 12.0 Cu ISL, Alfa Laval (Италия), Q=47Kw стоимостью 45 522 900 белорусских рублей.
Лот № 5. Пуль управления для пр-ва Refra (Литва), мод. K1-1R33C2=2119KWx2.15A3F-NN стоимостью 28 595 700 белорусских рублей.
Лот № 6. Ящики пластиковые для хранения и транспортировки грибов и ягод 600x400x120 мм. В количестве 1500 единиц общей стоимостью 48 600 000 белорусских рублей.
Лот № 7. Компрессорно-конденсаторный агрегат ХАП 70-2x6FC-40/2Y стоимостью 136 163 700 белорусских рублей.
Лот № 8. Агрегат компрессорный МАВ/АН-15. 2Y-PE-Delta-CH-PL. R-30 стоимостью 76 769 100 белорусских рублей.
Лот № 9. Автомобиль MAZ 544019-421-031 стоимостью 327 741 300 белорусских рублей.

Собственник (владелец) имущества	ЧПУП «Владимир и Данила» (УНП 300066422)
Местонахождение (адрес) имущества	г.п. Россоны, ул. Восточная, 34А
Наличие обременения	нет
Место (адрес), дата и время проведения торгов	23.09.2015 в 11.00 г.п. Россоны, ул. Советская, 2, каб. 5
Справочная информация об организаторе торгов	Отдел принудительного исполнения Россоновского района управления принудительного исполнения главного управления юстиции Витебского облисполкома 211471, г.п. Россоны, ул. Советская, д. 2. Гл. судебный исполнитель Сыс Алина Александровна, тел./факс (802159) 41338, начальником отдела Сыс Алина Александровна, тел. (802159) 41338

Лицо, желающее принять участие в торгах, до начала торгов обязано: 1. Подать письменную заявку на участие в торгах и дать подписку об отсутствии претензий для приобретения имущества, предусмотренных законодательством. 2. Внести задаток в размере 10 процентов от стоимости имущества (по каждому лоту) на депозитный счет Главного управления юстиции Витебского облисполкома № 3642903000061 в ОАО «АСБ Беларусбанк», ИФО 660, УНП 300025005, не позднее 15.09.2015 г. 3. Минимальная величина предложения 40% — 5% от первоначальной стоимости лота. В соответствии с частью 3 статьи 401 Хозяйственного процессуального кодекса Республики Беларусь возмещение затрат на организацию и проведение торгов осуществляется покупателем имущества.

Адмысловыя сустрэчы

ТАНКІ Ў МУЗЕІ «АЖЫЛ»...

Дзень танкістаў для генерала танкавых войск, ветэрана Вялікай Айчыннай вайны Аляксандра Фёдаравіча ФЕНЯ (на фотаздымку) — асаблівае свята. Яму не было і 19, калі стаў камандзірам танка — экзамен на прафпрыдатнасць здаваў падчас Сталінградскай бітвы. Потым былі бітва пад Курскам, аперацыя «Баграціён» — за вызваленне Беларусі атрымаў ордэн Аляксандра Неўскага. Усяго на парадным кіцелі франтавіка — 7 баявых ордэнаў і 28 медалёў!

За гады ваеннага ліхалецтва Аляксандр Фень асабіста знішчыў 12 танкаў праціўніка. Танкавая бітва, якая разгарнулася пад Астрашчыкам Гарадком 3 ліпеня 1944 года, пакладзена ў аснову інсталцыі «Танкавы тэатр» Беларускага дзяржаўнага музея гісторыі Вялікай Айчыннай вайны. Аляксандр Фёдаравіч — удзельнік тых падзей. Невыпадкова яго запрасілі стаць кансультантам у падрыхтоўцы інсталцыі.

Напярэдадні свята па ініцыятыве Беларускага грамадскага аб'яднання ветэранаў і мемуарыяльнага комплексу «Хатынь» у музеі сабраліся ветэраны танкавых войск. Франтавікі, удзельнікі вайны ў Афганістане, вопытныя танкісты — кожнаму з іх было што

Фота Аляксандра ШАБЕЛЮКА.

расказаць. Асабліва яму, хто не па танкавым ведае, як вяліка баі за Мінск.

У тым баі ўдзельнічаў і Авенір Аркадзевіч Юшко, які ў складзе 31-й танкавай брыгады, у якой служыў і Аляксандр Фень, дайшоў да Усходняй Прусіі. Побач са сваім сябрам прайшоў дарогамі вайны, пачынаючы ад Прахараўкі. Удзельнічаў у баях ва Украіне, Румыніі, Беларусі, Літве, Латвіі, Польшчы. Камандзірам танкавай роты сустрэў Перамою непадалёк ад Берліна. І сёння памятае, як раслісяваў на Рэйхстагу.

— Было гэта 12 мая, — расказвае ветэран. — Усе марылі пакінуць свой аўтограф на Рэйхстагу. Атрымалася гэта і ў мяне. Нават

фотаздымкі захаваўся, на якіх — пераможаны Берлін!

Дарчы, Авенір Аркадзевіч захапляецца фатаграфіяй з мальных гадоў. Нават у час ваеннага ліхалецтва ў пералічных памж баямі яму ўдалася зрабіць некалькі кадраў. Унікальныя фотаздымкі — сваёасаблівае рэліквія сямі Юшко. Некалькі фотаздымкаў (праўда, ужо сучасных) ветэран прывёз з сабой на сустрэчу, каб падарыць іх сваіму баявому таварышу, з кім іх звязвае нешта большае, чым танкавае братэрства.

Вераніка КАНЮТА, kanjuta@zviazda.by

Жыві і квітней, Беларусь!

Сэрцам адданыя роднай зямлі

БЕЛТА

УЧОРА, СЁННЯ, ЗАЎТРА Шлях, пацверджаны жыццём

Дэпутаты Палаты прадстаўнікоў працягваюць дзяліцца з намі сваімі думкамі наконт развіцця краіны, яе дасягненняў і перспектыв.

Уладзімір ПУЗЫРЭЎСКІ, старшыня Пастаяннай камісіі па жыллёвай палітыцы і будаўніцтве:

— Пачынаючы з 90-х гадоў наша краіна пайшла па сваім шляху развіцця, які даў магчымасць развіваць дзяржаву з сацыяльнымі арыентацыямі. Сёння можна смела сказаць, што гэты шлях пацверджаны жыццём, чаму ёсць шэраг доказаў, прынамсі ў сферы народнай гаспадаркі.

Што да развіцця прамысловай галіны, то наш БелАЗ сёння выпускае трэцюю частку ад усёй кар'ернай тэхнікі ў свеце. Кожны дзясятый трактар у свеце — наш. Усё гэта стала магчымым, дзякуючы поўнай мадэрнізацыі вытворчасці, будаўніцтву новых цэхаў, распаўсюду новых мадэляў.

У галіне будаўніцтва адбыліся велізарныя змены. З'явіліся новыя будаўнічыя матэрыялы, рэканструяваны ўсе заводы — панэльнага домабудавання, цэментныя заводы, па вытворчасці керамічнай пліткі. Нашы будаўнічыя кампаніі сёння паспяхова працуюць за мяжой, ім цяпер па плячы будаўніцтва такіх аб'ектаў, як атамная станцыя. Жылыя дамы, што ўводзяцца ў эксплуатацыю ў краіне, істотна адрозніваюцца ад тых, якія будаваліся раней. Яны сталі энергазберагальнымі, цёплымі, утульнымі, з палепшанай планіроўкай. Увогуле, пабудавана каля мільёна кватэр за перыяд з 90-х гадоў. Калі лічыць, што сярэдняя сям'я складаецца з чатырох чалавек, то амаль палова беларусаў жыве ў новых кватэрах.

Нельга абмінуць і сферу сельскай гаспадаркі. Адбылася аптымізацыя гэтай галіны. Калі раней у нас было больш чым дзве тысячы сельскагаспадарчых арганізацый, то сёння — менш за 1300. Пры гэтым вытворчасць малака падвоілася. Калі палічыць, то на душу насельніцтва ў год у нас вырабляецца 600 літраў малака і амаль 170 кілаграмаў мяса. Увогуле, той прадукцыі сельскай гаспадаркі, якую мы выпускаем, дастаткова, каб пракарміць краіну з насельніцтвам у 30 мільёнаў чалавек!

Сёння ў нас дастаткова складаныя эканамічныя ўмовы. Сусветны крызіс пачаўся яшчэ ў 2007 годзе, і Беларусь не можа існаваць ізалявана. Аднак мы паспяхова супрацьстаям яму — у нас праведзена поўная мадэрнізацыя ўсіх структурных падраздзяленняў прамысловасці і сельскай гаспадаркі, мы ў стане хутка нарасіць аб'ёмы любой прадукцыі. Зніжэнне попыту на сусветным рынку — часовае з'ява. Самае галоўнае — у краіне захоўваецца мір, парадак, працоўная дысцыпліна, ёсць упэўненасць у заўтрашнім дні.

Валянціна ЛЯОНЕНКА, член Пастаяннай камісіі па міжнародных справах:

— Вельмі шмат сёння гавораць пра тое, што наша краіна знаходзіцца ў цэнтры Еўропы. Я сказала б, што Беларусь знаходзіцца на разломе цывілізацый — Заходняй і Еўразійскай. Гісторыя так сфарміравала наш характар, менталітэт, што мы зразумелыя і еўрапейцам, і еўразійцам. Пад уплывам гістарычнай традыцыі мы вельмі асцярожна ставімся да розных новаўвядзенняў — для нас характэрны здаровы кансерватызм. У 90-я гады наша краіна не пайшла па шляху неаліберальных рэформ. Яна засталася прыхільнай каштоўнасцей духоўнай культуры, не адраклася ад дасягненняў Савецкага Саюза.

90-я гады сталі фундаментам для развіцця краіны. Што ўсяляе аптымізм — у сярэдзіне 90-х да ўлады прыйшла палітычная эліта, якая з самага пачатку бачыла прыярытэтам развіццё народа, дабрабыт дзяржавы. У выніку ў нас няма алігархаў, якія «гандлююць» краінай. Кіраўніцтва Беларусі не толькі салідарна з народам. Дзякуючы рэалізуемай палітыцы краіна дасягнула цывілізацыйных вяршынь. Сацыяльна-культурная сфера, рэальны сектар эканомікі сталі фундаментам для развіцця дзяржавы. Гэта дапамагае нам акрэсліць шляхі далейшага росту.

Што да будучыні, то я ўяўляю сваю краіну падобнай да Швейцарыі. Але толькі ў тым выпадку, калі мы здолеем захаваць усе нашы дасягненні, калі пры ўладзе будуць тыя людзі, для якіх інтарэсы дзяржавы маюць першачарговае значэнне.

Сяргей ДУДКІН, член Пастаяннай камісіі Палаты прадстаўнікоў па прамысловасці, паліўна-энергетычным комплексе, транспарце і сувязі:

— За гады незалежнасці нашай краіны многае істотна змянілася ў лепшы бок. Сёння беларус сам будзе сваю будучыню.

У нас вельмі нізкі ўзровень злачыннасці. Я жыву ў Заводскім раёне сталіцы і бачу, як наша жыццё на вачах змяняецца ў лепшы бок.

Жыццё стала іншым, павялічылася інфармаванасць насельніцтва. Увогуле, вырасла цэлае пакаленне маладых людзей, якія нарадзіліся ў суверэмнай Беларусі. І, зыходзячы са сваіх сустрэч з моладдзю, магу сказаць, што яны патрыёты. У лепшы бок змяніліся нашы гарады, не толькі сталіца. Гэта заўсёды заўважаюць тыя ж расіяне. У краіне няма «закінутых ускраін».

Надзея ЮШКЕВІЧ.

■ Праз сэрца

Уладзімір НАВУМОВІЧ, пісьменнік, кандыдат філалагічных навук

ІМЯ ІМ — НАТХНЕННЕ

Шчасліва паяднаныя школьныя вопыты і пісьменніцкая праца (за маладзёжныя апавесці і апавяданні яшчэ за савецкім часам я быў «рэкрутаваны» ў сябры Саюза пісьменнікаў), даюць магчымасць заўважыць і «ўзважыць», як літаральна на вачах змяняецца духоўнае, творчае светаадчуванне і светаўспрыняцце маладога пакалення, якое вырасла пры незалежнасці. Як расце яго добрая амбіцызнасць. Як заўважна павышаецца жаданне ўдзельнічаць у стваральным супрацоўніцтве, як прагнуць маладыя атрымаць «усё і адразу», як хочучь займаць «сваю справу».

Маладзёў іншая. Не, у аснове сваёй яна ўсё тая ж, традыцыйна беларуская, сціплая і працавітая, настойлівая і мэтанакіраваная, апантаная, для якой, як і для ўсяго народа, характэрныя мяккасць і дабрыня, шчырасць і сардэчнасць. Ды з'явіліся радасць і гонар за адкрытую мажлівасць бачыць нашу краіну ў кантэксце высокаразвітых дзяржаў свету, павысілася самаацэнка сябе і свайго народа, паглыбілася прага да самаідэнтыфікацыі, на яве праяўляецца высокае адчуванне ўласнай годнасці. Пры тым, паводле Л. Талстога, маладзёў разумеюць, што, кіруючыся да свайго берагу, трэба браць «вышэйшы плыні». Больш ярка і прадметна, больш заўважна, канструктыўна праяўляецца патрыятызм маладзёў, якія менш заклапочаны, што ім можна ўзяць, а больш думаюць, што яны могуць даць.

✓ **Юначая пара — выдатная мажлівасць стаць такім, якім яшчэ ніхто дагэтуль не быў.**

Шлях спасціжэння сябе і часу для маладых — гэта самапазнанне — самаідэнтыфікацыя-самавызначэнне і самасцвярджэнне. Маладзёў дарагая самасць. Дрэва засыхае без каранёў. Дзе нарадзіўся — там і згадзіўся. Працаваць на карысць Бацькаўшчыне. Дзеля гэтага яны гатовы вучыцца на «дзясяткі» ды яшчэ паспяваюць працаваць (весці гурткі ў школах, дапамагаць у піяр-кампаніях, быць кур'ерамі і г.д.). Імя ім — легіён. Тут нам бачыцца асабліва місія ўніверсітэтаў, якія, па сутнасці, адказваюць за стан грамадства. Ды не толькі за эканамічны, а

яшчэ больш — за ўзбагачэнне яго духоўнага і культурнага, інтэлектуальнага патэнцыялу. З універсітэтаў — гарадоў у гарадах, рэспублік вучонасці, інтэлектуальных і культурных цэнтраў — калісці ўсё і пачыналася. Універсітэты «сяліліся» ў самых аддаленых кутках, давалі клятву роднаму гораду, бо калі studia generalia нечакана мяняла сваё месцазнаходжанне (а было і такое), паселішча прыходзіла ў заняпад.

Фота Юліяны ПРАСЕЦЬКА.

У Парыжы самы бунтоўны факультэт свабодных мастацтваў знаходзіўся на вуліцы Саломы, бо «студзіёзусы» спалі на саломе. Сярэднявечныя школяры жылі на зямляных насыпах, «ішлі» ў людзі, у новыя рэгіёны — гэта як, скажам, сёння нашы выпускнікі ВУН «пайшлі» б у аграгарадкі, каб несці паўсюдна высокую культуру, уздымаць духоўнасць, супрацьстаяць брыдкаслоўю і дапамагаць пошуку ісціны... (Распрацаваны мною курс «Універсітэзнаўства» дае процым выдатных прыкладаў служэння людзям.) А такі ж росшук могуць мець любая школа, мястэчка, кожны райцэнтр. Набыццю маладымі перадавых ведаў з далейшым іх прымяненнем у роднай старонцы можа паслужыць уваходжанне Беларусі ў Балонскі працэс. Самааддана праца маладых на карысць грамадству нікуды не «падзявалася», іх энтузіязм не патух, але той час, калі студэнтаў называлі «бульбаўборачным камбайнам», мінуў, маладзёжная «заточанасць» сёння — на канкрэтны вынік і эфектыўнасць удзелу ў агульнай справе, на павышэнне ўласнага іміджу і прафесійных кампетэнцый.

Настроенасць юных выяўляецца ў мастацкай творчасці, асабліва ў пазіі, насуперак даўняму састарэламу сцвярджанню «колькі талентаў звалося, колькі іх і дзе ляжыць». Шматлікія конкурсы, студыі, выпуск альманахаў, зборнікаў, серый кніг «Маладыя галасы» сведчаць пра асаблівы клопат дзяржавы аб маладых дараваннях. Першыя кнігі вершаў у свае юныя гады выпусцілі

✓ **Самааддана праца маладых на карысць грамадству нікуды не «падзявалася», іх энтузіязм не патух...**

ў свет Кацярына Масэ, Яна Явіч, Таццяна Купрыянец, Алена Бабурэвіч, Таццяна Мацюхіна, Ганна Чумакова, Маргарыта Латышкевіч, Валерыя Радунь.

Дзякуючы сваёй шматгадовай практыцы работы старшынёй прыёмнай камісіі Саюза пісьменнікаў Беларусі лішні раз пераканваюся, што ў нашай краіне ёсць усе неабмежаваныя магчымасці праявіць свае творчыя здольнасці. Са шматлікіх сустрэч у вучылішчах і каледжах як аўтар падручніка новага пакалення «Беларуская літаратура» з электронным дадаткам, (дарэчы, адзінага, па якім вучацца навучніцы сярэдніх спецыяльных і прафесійна-тэхнічных вучылішчаў), вынес перакананне, што нішто не можа змяніць гуманітарны, духоўны складнік у падрыхтоўцы і выхаванні прафесіяналаў высокага класа. Беларускае слова ў многім садзейнічала станаўленню незалежнасці і ўсталяванню суверэнітэту роднай і горада любімай краіны, пра якую, як калісці трубадуры Праванса «аб Францыі мілай», нямаюць сказаць у мастацкай творчасці. Яна ўсхваляе вяршэнства «чалавечага ў чалавеку», даючы за «перабудову чалавека на новаму штату». Бо калі душы людскія пустыя, іх не запоўняць ні закон, ні палітыка.

Юначая пара — пара шматабяцальная. У юначыне — усе пазты, творцы, мастакі, дзеячы, качучы жартам, карыфеі эпохі і «на паўстаўкі» геніі. Юначая пара — выдатная мажлівасць стаць такім, якім яшчэ ніхто дагэтуль не быў. Найлепшай пахвалою для ўсіх юнакоў і дзяўчат можа стаць сцвярджанне, што ён ці яна цалкам выканалі (спраўдзілі) высокую абяцанні юначых гадоў.

Як адзіны прадстаўнік ад Беларусі на чацвёртай сустрэчы амерыканскай і савецкай моладзі ў Чыкага (1975), арганізаванай з мэтай наведзі масты «між берагамі» на хвалі разрадкі напружанасці пасля Хельсінскіх пагадненняў, упэўнены, што для нашага народа і краіны словы «мір на зямлі» былі і застаюцца на вякі лёсавызначальнымі. Маладзёў, якая жыве сёння ў Беларусі, не сумняваецца, што нашай краіне ў недалёкай будучыні самім лёсам наканавана стаць цэнтрам (маральным, палітычным, геапалітычным), асновай умацавання дружбы паміж моладдзю ў свеце, бо для гэтага ёсць усе падставы.

■ Інавацыі ў адукацыі

КЛАСТАРАМ — БЫЦЬ!

Педагагічная галіна аб'ядноўвае інтэлектуальныя і матэрыяльныя рэсурсы

Адраджэнне профільных педагагічных класаў і стварэнне адукацыйных кластараў аказалася ў цэнтры ўвагі членаў Каардынацыйнага савета па пытаннях непарарыўнай педагагічнай адукацыі. Першае пасяджэнне новага органа прайшло на базе БДПУ: у яго ўвайшлі прадстаўнікі ўніверсітэтаў, педагагічных каледжаў, гімназій, інстытутаў развіцця адукацыі, Акадэміі паслядыпломнай адукацыі, Нацыянальнага інстытута адукацыі, рэгіянальных органаў кіравання адукацыяй і грамадскіх педагагічных аб'яднанняў.

— Сёлета быў прыняты шэраг стратэгічных дакументаў, якія вызначаюць развіццё непарарыўнай педагагічнай адукацыі ў краіне на наступную пяцігодку. У першую чаргу я маю на ўвазе Канцэпцыю развіцця педагагічнай адукацыі і план мерапрыемстваў па яе рэалізацыі, — падкрэсліў **рэктар Беларускага дзяржаўнага педагагічнага ўніверсітэта, старшыня каардынацыйнага савета Аляксандр Жук.** — Дзейсным механізмам па забеспячэнні ўзаемадзеяння ўсіх суб'ектаў павінен стаць вучэбна-навукова-інавацыйны кластар, кіруючым ядром якога стаў наш універсітэт. Мы ўпэўнены, што будучыня — за педагагічнымі кластарамі. Стварэнне кластарнай мадэлі дазволіць нам аб'яднаць інтэлектуальныя і матэрыяльныя рэсурсы, педагагічную навуку і перадавую педагагічную практыку і сканцэнтравана агульныя намаганні вакол ключавых праблем як у педагагічнай адукацыі, так і сістэмы ў цэлым.

У рэгіянальныя кластары ўвойдуць установы адукацыі самых розных узроўняў: школы і гімназіі, на базе якіх створаны педагагічныя класы, сярэднія спецыяльныя і вышэйшыя навучныя ўстановы. Плюс да іх далучацца навуковыя і навукова-метадычныя установы, лабараторыі, цэнтры і інстытуты развіцця адукацыі, якія сумесна з універсітэтамі кластара будуць займацца навукова-даследчай дзейнасцю, а таксама грамадскія арганізацыі і аб'яднанні. Галоўныя прынцып — захаванне добраахвотнасці ў супрацоўніцтве. Фактычна мы будзем вертыкаль у падрыхтоўцы сучасных педагогаў: ад школы да сістэмы дадатковай адукацыі дарослых. І стаўка робіцца на практыкаарыентаванасць такой падрыхтоўкі.

НОВЫ ЗМЕСТ

Па словах Аляксандра Жука, Міністэрства адукацыі ставіць сёння дзве задачы. Адна з іх — забеспячэнне пераходу на профільнае навучанне на старшай ступені школы. І другая важная навукова-педагагічная задача — пераход на кампетэнтнасны змест агульнай сярэдняй адукацыі. Праз два гады беларускія школьнікі будуць удзельнічаць у міжнародным даследаванні PISA, а там усе заданні абспрацоўца на кампетэнтнасны падыход. Ацэньваецца гатоўнасць 15-гадовых падлеткаў карыстацца набытымі ў школе ведамі і ўменнямі на практыцы, адпаведна, і эфектыўнасць адукацыйных сістэм розных краін свету. Дарэчы, Расія, якая далучылася да PISA значна раней, выдала пакулы на агульным фоне дэволяў сціпла...

— Нацыянальны інстытут адукацыі цяпер працуе над новым зместам школьнай адукацыі. А мы павінны распрацаваць навукова-метадычнае забеспячэнне падрыхтоўкі педагогаў для рэалізацыі кампетэнтнаснага навучання ў школе, — падкрэсліў Аляксандр Жук. — Адна з галоўных задач рэспубліканскага вучэбна-навукова-інавацыйнага кластара — выяўленне праблемных паляў у тэматыцы для правядзення

Фота: Навіны БР/АФН

навуковых даследаванняў, а таксама каардынацыя даследчай работы ў сферы адукацыі.

Узаемадзеянне ў рамках кластара дазволіць стварыць эксперыментальную базу для навуковых даследаванняў па ўсёй краіне. Аспіранты часта скардзяцца, што ім не хапае прасторы для правядзення даследаванняў і практычнай дзейнасці. Калі гісторыкам дастаткова пасядзець у архіве, каб напісаць навуковую працу, то ў педагогіцы ўсё нашмат складаней — патрабуецца аўдыторыя для правядзення эксперыменту: школьнікі, навучэнцы, студэнты... У ідэале гэта можа выглядаць наступным чынам: аспірант заяўляе тэму свайго даследавання, а мы дапамагам яму з эксперыментальнай пляцоўкай і падказваем, на базе якіх устаноў адукацыі ён можа найбольш эфектыўна рэалізаваць сваю задуму. Комплексы «профільныя педагагічны клас (педагагічная гімназія) — педагагічны каледж» будуць створаны пры БДПУ і пры іншых універсітэтах у якасці вучэбнай і доследна-эксперыментальнай базы.

ПРАФЕСІЙНЫ СТАНДАРТ

Абавязковы крок — стварэнне сеткі рэсурсных цэнтраў практыка-арыентаванай педагагічнай адукацыі з улікам назапашамага рэгіянальнага досведу.

— Чаму б нам на базе перадавых устаноў адукацыі (ВНУ, каледжаў, гімназій ці школ) не стварыць такіх рэсурсных цэнтраў? Чаму б не прыцягваць да працы ў іх нашых настаўнікаў-метадыстаў? Мне здаецца, што патэнцыял найлепшых педагогаў краіны не задзейнічаны ў поўнай ступені. Трэба стварыць базу звестак аб інавацыйным досведзе адукацыйнай практыкі, што ёсць у рэгіёнах, і базу звестак пра навукова-педагагічныя школы. Яшчэ адна задача — забеспячэнне прадэманстрацыі мабільнасці прафесарска-выкладчыцкага складу і педагогаў дадатковай адукацыі. Давайце абменьвацца выкладчыкамі. Няхай выкладчыкі сталічных устаноў адукацыі выязджаюць дзяліцца сваімі напрамкамі ў рэгіёны, а педагогі з рэгіёнаў прыязджаюць у сталіцу, — заклікаў Аляксандр Жук. — Беларусь далучылася да Балонскага працэсу і мы павінны рабіць рэальныя крокі для ўваходжання ў агульнаеўрапейскую адукацыйную прастору. Акадэмічная мабільнасць — адзін з пунктаў, прапісаных у Балонскай дэкларацыі. Тое ж тычыцца і абмену студэнтамі. Гэтым летам БДПУ прымаў у сябе 20 гастрэй з Арменіі — студэнтаў Ерэванскага педагагічнага ўніверсітэта. І 14 нашых студэнтаў паехалі ў рамках абмену ў Ерэван.

Ужо да канца гэтага года плануецца распрацаваць праект прафесійнага стандарту педагога, на падставе якога будзе перагледзены змест педагагічнай адукацыі ў разрэзе ўсіх спецыяльнасцяў і спецыялізацый. Якім павінен быць сучасны педагог? Што павінна ўваходзіць у яго прафесійныя

кампетэнцыі? Ці можа адзін чалавек спалучаць у сабе ўсе функцыі: быць і прадметнікам, і псіхолагам, і выхавальнікам, і сацыяльным педагогам у адной асобе? Укараняць ідэі інклюзіі, распрацоўваць і ўкараняць інавацыйныя і адукацыйныя тэхналогіі і праграмы? Ёсць меркаванне, што прафесійны стандарт педагога, распрацаваны ў Расіі, адарваны ад рэчаіснасці, і набор усіх пералічаных у ім кампетэнцый, хутчэй за ўсё, — недасяжны ідэал.

АКЦЭНТ — НА ПРАФАРЫЕНТАЦЫЮ

Шмат увагі на нарадзе было прысвечана пытанням прафарыентацыйнай работы.

— Педагагіка — прафесія не для кожнага, і я ўпэўнены, што настаўнік «пачынаецца» не з педуніверсітэта — «гадаваць» будучых педагогаў трэба ашчэ ў школе. Трэба шукаць дзяцей з педагагічнымі схільнасцямі, з жаданнем вучыць іншых, з лідарскімі задаткамі, з умением камунікаваць і выстройваць зносіны з іншымі. Матывацыя да прафесіі — гэта, напэўна, самае важнае, — падкрэслівае Аляксандр Жук.

✓ «Мы будзем вертыкаль у падрыхтоўцы сучасных педагогаў: ад школы да сістэмы дадатковай адукацыі дарослых».

Пры наведванні летась кіраўніком дзяржавы БДПУ было дадзена даручэнне распрацаваць асаблівы ўмовы для выпускнікоў профільных педагагічных класаў пры іх паступленні на педагагічныя спецыяльнасці. І такая прапанова была накіравана ў Міністэрства адукацыі. Калі яна будзе ўхвалена, то **выпускнікі педагагічных класаў атрымаюць важную прывілею:** тыя з іх, хто абавязкова вывучаў факультатывны курс «Уводзіны ў педагагічную прафесію. X-XI класы», хто мае адзнакі 7 і вышэй балаў па ўсіх прадметах вучэбнага плана, пры наяўнасці рэкамендацыі педагагічнага савета ўстановы адукацыі змогуць паступаць на педагагічныя спецыяльнасці без экзаменаў. Мяркуюцца, што гэты парадок будзе зацверджаны да канца бягучага года.

Сутнасць профільнай падрыхтоўкі будзе заключацца ў вывучэнні навучэнцамі пэўных вучэбных

прадметаў (матэматыкі, фізікі, гісторыі і іншых) на павышаным узроўні, а таксама факультатывных заняткаў «Уводзіны ў педагагічную прафесію». Гэта першая мадэль. Другая мадэль — стварэнне груп навучэнцаў з розных класаў у паралелі школы, якія будуць вывучаць вышэйзгаданы факультатывны курс. І трэцяя мадэль — стварэнне ў сельскай мясцовасці міжшкольнага факультатыву. Факультатывны курс разлічаны на 140 гадзін і падзелены на чатыры змястоўныя модулі: «У свеце педагагічнай прафесіі» (10 клас), «Чалавек, які пазнае: практычная псіхалогія пазнання» (10 клас), «Я ў педагагічнай прафесіі» (11 клас) і «Пазнай самога сябе» (11 клас).

Змест праграмы факультатывных заняткаў прымушае старшакласнікаў шукаць адказы на шэраг пытанняў. Што такое педагагічная прафесія? Якое месца педагогікі ў свеце іншых прафесій? У чым яе спецыфіка? Якія патрабаванні прад'яўляюцца да настаўніка? Што ён павінен умець? Якімі якасцямі павінен валодаць? Ці магу я быць настаўнікам? Ці ёсць у мяне прафесійна важныя якасці? Ці магу я ўжо сёння паспрабаваць сябе ў ролі настаўніка? І гэтак далей.

— Але каб добрая ідэя не пераўтварылася ў фармальнасць, працаваць у такіх класах павінны Педагогі з вялікай літары, якія карыстаюцца аўтарытэтам у навучэнцаў і калег, людзі, цалкам аддадзены сваёй прафесіі, асабісты прыклад якіх будзе найлепшай агітацыяй за прафесію педагога, — упэўнены Аляксандр Жук. — Іх місія — выклікаць у старшакласнікаў цікавасць да педагагічнай прафесіі і ўмацаваць рашэнне стаць педагогам. А мы, са свайго боку, гатовы дапамагчы ў прывядзенні факультатывных заняткаў, арганізоўваць для іх мэтавыя курсы. Па запыхтае школ і гімназій да правядзення факультатывных заняткаў могуць прыцягвацца і прадстаўнікі прафесарска-выкладчыцкага складу ўніверсітэтаў, спецыялісты ў галіне педагогікі і псіхалогіі. Кластарная арганізацыя педагагічнай адукацыі павінна паспрыяць вырашэнню многіх пытанняў.

Па словах Аляксандра Жука, шэраг школ краіны ўжо выказалі гатоўнасць адрэагаваць такую форму дапрофільнай падрыхтоўкі, як педагагічная гімназія, якая прадуладжвае арыентацыю школьнікаў на педагагічную прафесію, пачынаючы з 5 класа.

— **Вельмі важна даць школьнікам магчымасць прымерцаваць на сябе ролю педагога.** Мы выдатна ведаем, што настаўнік найперш павінен любіць дзяцей. Нават калі нейкіх ведаў у яго і не хапае, ён давучыцца, бо будзе адчуваць такую неабходнасць.

Удасканаленне сістэмы прафесійнай арыентацыі навучэнцаў дазволіць нам у далейшым стварыць дзейную сістэму бесспарэпайнай педагагічнай адукацыі, якая будзе ўключаць педагагічныя класы, гімназіі, сярэднюю спецыяльную адукацыю, павышэнне кваліфікацыі і перападрыхтоўку спецыялістаў адукацыі, — дадаў Аляксандр Жук.

Надзея НІКАЛАЕВА.
nikalaeva@zviazda.by

Даведка «ЗВЯЗДЫ»:
Для нашай краіны кластарная мадэль — дастаткова новая з'ява, але сусветны вопыт пераканаўча даказвае яе эфектыўнасць, так і непазбежнае заканамернасць узнікнення рознага віду кластараў: біятэхналагічных, фармацэўтычных, нафтахімічных, аэракасімічных, машынабудавальных, адукацыйных і гэтак далей. У апошнія дзесяці гадоў фарміраванне кластараў стала важнай часткай дзяржаўнай палітыкі ў галіне рэгіянальнага развіцця многіх краін.
Адукацыйныя кластар — пункт росту для рэгіёна. У рамках адукацыйнага кластара змяняецца стратэгія развіцця прафесійнай адукацыі, ствараюцца аўтаномныя адукацыйныя ўстановы, пашыраецца доступ да інавацыйных тэхналогій, павышаецца якасць падрыхтоўкі кадраў, што, у сваю чаргу, прыводзіць да росту прадукцыйнасці працы і павышэння якасці жыцця ў рэгіёне.

■ 3 клопатам пра людзей

Раней сем'і, у якіх нарадзіліся двойняты, маглі толькі марыць пра бясплатнае няню. Сёння ж гэтая параўнальна новая паслуга тэрытарыяльных цэнтраў сацыяльнага абслугоўвання карыстаецца папулярнасцю ў нашай краіне. І не дзіўна, бо няня аказвае сапраўды адчувальную падмогу бацькам, у якіх адразу ўдвай павялічылася колькасць клопатаў. Паслугі ж прыватнай няні сёння дарагія і не ўсім па кішэні. Да таго ж у гэтую сферу часта ідуць людзі выпадковыя. Тут жа дзяржава гарантуе прафесіяналізм.

КЛЮЧЫК ДАБРЫНІ, або Як сацыяльныя работнікі становіцца сябрам

Вось ужо паўтара года, як Жанна Ігнатюшкіна працуе няняй у сям'і Анжалікі Навуменкі. У двойняты Мацвей і Цімафей за гэты час сталі роднымі для супрацоўніцы тэрытарыяльнага цэнтра сацыяльнага абслугоўвання насельніцтва Чыгуначнага раёна Гомеля. Між тым з першага погляду нават не зразумела, хто з дзвюх клопатлівых прыгожых жанчын — маці, а хто — нянька.

Анжаліка, якая выхоўвае цудоўных хлапчукоў без мужа, кажа, што практычна адразу сацыяльная нянька знайшла кантакт з ёй і дзецямі — практычна сяброўкай стала. Яе перапаўняюць эмоцыі і ўдзячнасць:

— У нас вельмі цудоўная нянька. Дзеці чакаюць яе. І ўжо кажуць — «няня-няня». Зразумела, адной мне было б вельмі цяжка выхоўваць двойнят. Дапамагае маці, але ёй па медыцынскіх паказаннях многае нельга рабіць. Таму няня ходзіць па прадукты, робіць усё, што ўвогуле неабходна. Сёння мне складана ўявіць, як бы я спраўлялася са сваімі хлопчыкамі без Жанні.

Жанна Ігнатюшкіна вельмі сціплая. Яе дзеці ўжо дарослыя, і жанчына лічыць, што менавіта вопыт іх выхавання дапамагае ёй цяпер у рабоце сацыяльнай нянькай:

— З Анжалікай у нас некая натуральная стасункі склаліся. Хлопчыкі для мяне як свае сталі, таму нічога не складана. У мяне дзве сям'і з двойнятамі на патранажах. Палову дня дапамагаю ў адной і столькі ж — у другой. Для гэтай работы, напэўна, патрэбна камунікабельнасць, ну і навыкі зносін з дзецьмі.

Сацыяльныя работнікі дапамагаюць не толькі сем'ям, у якіх адначасова нарадзілася двое і больш дзяцей. Часцей за ўсё яны прыходзяць на дапамогу людзям старым, якім і да самай блізкай крамы добрацца складана. Да гомельчанкі Дзіны Аляксееўны Кабанчук сацыяльныя работнікі прыходзяць на працягу апошніх васьмі гадоў. Палову з іх дапамагала даглядаць мужа, які цяжка хварэў, Зінаіда Раманюска. Цяпер 74-гадовая жанчына з захапленнем гаворыць і пра сваю маладую памочніцу Святлану Фяськову:

— Мая сацыяльная работніца — гэта ўсё мае жыццё. Я ёй вельмі ўдзячна. Святлана — цудоўная дзяўчына. Яна для мяне як дачка. Купляе ўсё, што неабходна: адзенне, прадукты, медыкаменты. Трэба ў бальніцу адвезці — яна мяне вязе і там наведвае. Дома прыбірае, пыласосіць. Гэта яе заслуга, што ў маёй кватэры чыста і ўтульна. У нас ніколі не было сварак ці непараўменнасці з сацыяльнымі работнікамі. Я ўдзячная, што ёсць гэтая служба і яна дапамагае людзям. Няхай болей будзе такіх цудоўных людзей!

Сама Святлана Фяськова калісьці атрымала спецыяльнасць кандытара, але дзяўчына перакваліфікавалася і кідаць няпростае справу сацыяльнага работніка не збіраецца. Дарэчы, яна абслугоўвае 12 чалавек.

— Да ўсіх паспявае. Людзі могуць патэлефанаваць у розны час, калі ім патрэбна дапамога. Бываюць тэрміновыя просьбы — напрыклад, лекі купіць. Я лічу, што на гэтую працу павінны ісці людзі добрыя, якія могуць наладзіць адносіны са старымі. Мне самой падабаецца дапамагаць людзям.

Пажылым грамадзянам аказваюцца самыя розныя віды паслуг: дастаўка прадуктаў харчавання, гатаванне ежы, прыборка, падпальванне печы... Таксама сацыяльныя супрацоўнікі прыдуць на дапамогу, калі будзе патрэбна пасадзейнічаць у дастаўцы паліва, маркхтоўцы гарадніны і многім іншым. Бясплатна такія паслугі аказваюцца малазбяспечным адзіночкім старым людзям, астатнім — на ўмовах поўнай ці частковай аплаты. Між тым кошт за гадзіну працы сацыяльнага работніка сімвалічны — 3,5 тысячы. Кошт комплексу паслуг такім чынам — ад 65 да 220 тысяч у месяц. У залежнасці ад таго, наколькі часта сацыяльны работнік наведвае падапечнага. Дарэчы, усё вельмі індывідуальна. З кожным грамадзянінам складаецца дагавор, у якім удакладняюцца нюансы.

Дырэктар тэрытарыяльнага цэнтра сацыяльнага абслугоўвання насельніцтва Чыгуначнага раёна Гомеля Ларыса АГЕЕНКА расказвае, што ў іх на ўліку стаіць амаль 20 тысяч чалавек.

— Гэта ўдзельнікі вайны, адзінокія пенсіянеры, інваліды 1-2 групы працаздольнага ўзросту, дзеці-інваліды, шматдзетныя сем'і, сем'і ў

Сацыяльная работніца Святлана ФЯСЬКОВА дапамагае прыбіраць ў кватэры пенсіянеркі Дзіны КАБАНЧУК.

сацыяльна небяспечным становішчы... На надомным абслугоўванні зараз 567 чалавек. У большасці гэта — адзінокія людзі, якія па розных прычынах увогуле не могуць выйсці з кватэры. Акрамя таго, у цэнтры цяпер працуе шэсць аддзяленняў. У тым ліку адзінае ў краіне аддзяленне дзённага і кругласутачнага знаходжання дзяцей-інвалідаў і маладых інвалідаў. Яно было адкрыта ў 2004 годзе. Дзякуючы існаванню такога аддзялення сем'і, у якіх ёсць хворыя дзеці, могуць атрымаць сацыяльную перадышку. Мы можам на два тыдні ў месяц узяць сюды на выхаванне дзіця. Звычайна ў нас знаходзіцца ад 6 да 8 чалавек на кругласутачным рэжыме. І на дзённым — яшчэ 20-25. Не толькі забяспечваем іх харчаваннем, таксама ў нас праводзіцца вельмі шмат розных мерапрыемстваў, якія ўлічваюць спецыфіку хворых дзяцей.

Спартыўны напрамак у цэнтры — гэта асобая рэзюма. Трэнажоры пастаняна задыянічаны. І фізкультурныя групы збіраюць да 200 чалавек. Пра ўсё магчымае цікава і карыснай дзейнасці людзі, якія жывуць у Чыгуначным раёне, даведваюцца не толькі ад суседзяў.

— Падчас работы назіральных камісій мы абходзім усіх адзіночкіх пенсіянераў, інвалідаў, сірот, — працягвае расказ Ларыса Агеенка. — Пакідаем свае інфармацыйныя матэрыялы і расказваем пра ўсё магчымае нашай установы. Дарэчы, нам вельмі дапамагаюць спонсары. Самыя актыўныя — ААТ «Комплекс-партнёр» і «Гомельбудматэрыялы».

У тэрытарыяльным цэнтры Чыгуначнага раёна Гомеля прыязджаюць вучыцца сацыяльныя работнікі з усёй вобласці. У прыватнасці, супрацоўнікі самі хутка засвойваюць навадомныя тэхнікі рукладзеля, каб потым вучыць ім іншых. Вырабы, зробленыя рукамі дзяцей-інвалідаў і пажылых людзей, здзіўляюць разнастайнасцю і фантазіяй. Ларыса Іосіфаўна расказвае, што абласны фестываль «Праз творчасць да ведаў», штогод збірае калег на майстар-класы:

— Кожны раз мы прапануем асвоіць новыя тэхнікі навучання, і адначасова выстаўляем работы ў тых тэхніках, якім вучылі напярэдадні. У нас ёсць свае свечаныя майстэрня. Вырабы з керамікі мы абменьваем у прафесійнай печы. У нас пайшоў новы напрамак — вітражны жывапіс. Асвоілі плаценне з газеты, валенне лямца, робім прыгожыя вырабы з салёнага цеста, з фарбаванай солі ў бутэльках... Шырока для сваёй творчасці прынямам адходы вытворчасці. Маём цесную стасункі з вясельнымі і шторкавымі салонамі — яны нам аддаюць абрэзкі тканіны, якія ператвараюцца потым у цудоўныя вырабы. Ёсць у нас хор ветэранаў «Вікторыя» і літаратурная гасцёўня, у якой пажылыя людзі могуць разнастайна рэалізоўвацца. Сёлета ў нас адкрылася яшчэ адно аддзяленне па рабоце з пенсіянерамі на вуліцы Нова-Палескай. Там дзейнічае швацкая майстэрня з усім неабходным абсталяваннем. Адкрыта сацыяльная пральня, якой могуць бясплатна скарыстацца ўсе, у каго невядлікія даходы.

На Гомельшчыне больш за 300 тысяч пажылых грамадзян. Сярод іх устойлівай тэндэнцыяй апошнім часам стала павелічэнне колькасці тых, хто жыве асобна ад сваякоў. А значыць, максімальна наблізіць да іх сацыяльныя паслугі могуць толькі дзяржаўныя тэратарыяльныя цэнтры сацыяльнага абслугоўвання. **Намеснік старшыні камітэта па працы, занятасці і сацыяльнай абароне Гомельскага аблвыканкама Таццяна КУЛЕШ** адзначае, што ў сувязі з гэтым адной з найбольш запатрабаваных формаў сацыяльнай падтрымкі пажылых людзей, інвалідаў з'яўляецца прадастаўленне сацыяльных паслуг дома:

— Гэта дазваляе максімальна паддоўжыць знаходжанне пажылых людзей у звыклым для іх асяроддзі, падтрымаць іх асабісты і сацыяльны статус. У Гомельскай вобласці 25 аддзяленняў сацыяльнай дапамогі пры тэрытарыяльных цэнтрах. На надомным абслугоўванні ў вобласці цяпер знаходзіцца 13,5 тысячы чалавек. Іх абслугоўваюць 1700 сацыяльных работнікаў.

Трына АСТАШКЕВІЧ.

Фота аўтара.
astashkevich@zviazda.by

■ Добрая навіна

У Навагрудскім раёне будуецца ветраэнергетычны парк

Работы вядзе рэспубліканскае ўнітарнае прадпрыемства «Гроднаэнерга»

Па словах спецыялістаў, быў распрацаваны архітэктурны праект ветрапарка, па якім атрыманы ўсе неабходныя экспертызы, у канцы мая адведзены зямельныя ўчасткі каля вёскі Грабнікі і праведзены падрыхтоўчыя работы, а цяпер будаўнікі прыступілі да закладкі падмурка.

Стварэнне яго ў Навагрудскім раёне пачата ў адпаведнасці з Дзяржаўнай праграмай інавацыйнага развіцця Беларусі на 2011-2015 гады. Пяць ветраўстановак павялічаць устаноўленую магутнасць Гродзенскай энергасістэмы і знізіць выкіды забруджвальных рэчываў у атмасферу.

Пры хуткасці ветру 10 м/с, якая дазваляе ўстаноўкам выйсці на намінальную магутнасць,

праект пакрые патрэбы ў энергіі горада Навагрудка.

Эксперты высока ацэньваюць патэнцыял Гродзенскай вобласці ў выкарыстанні энергіі ветру. У наваколлі Навагрудка сярэднегадавая фонавая хуткасць ветру складае 3,4-4,6 м/с. У рэгіёне ёсць яшчэ некалькі пляцовак, якія падыходзяць для стварэння ветрапаркаў.

Канстанцін ЛЮТКЕВІЧ.

Анжаліка НАВУМЕНКА і сацыяльная нянька Жанна ІГНАТЮШКІНА з двойнятамі Мацвеем і Цімафеем.

Наш прадукт

СОК З ГАРАНТЫЯЙ

Яшчэ не так даўно айчыны спажывец справядліва абуралася: хіба мы не можам кансерваваць кукурузу з гарошкам вырабіць? Не было і такой разнастайнасці сыроў, каўбас. А дзіцячае харчаванне? Не адно пакаленне вырасла на імпартных сумесях. Аднак за апошнія гады столькі ўсяго змянілася ў прадуктовай галіне, і гэтыя змены можна бачыць на паліцах не толькі тутэйшых крам і гіпермаркетаў, але і ў гандлёвых сетках далёка за межамі краіны. А ўсё таму, што айчыныя навуковыя і вытворчы патэнцыял былі скіраваны на выраб новай запатрабаванай канкурэнтаздольнай імпартазамышчальнай і арыентаванай на экспарт прадукцыі высокай якасці — адпаведнай міжнародным патрабаванням.

— Колькі гадоў таму імпартная прадукцыя, якая не вытрымлівала патрабаванняў еўрапейскага рынку, трапляла ў краіны былога Саюза, у тым ліку і да нас, — кажа генеральны дырэктар Навукова-практычнага цэнтру НАН Беларусі па харчаванні, доктар тэхнічных навук, прафесар, заслужаны дзеяч навукі Рэспублікі Беларусь Зянон ЛОЎКІС. — Але такога ўжо няма. Распрацаваныя нашымі вучонымі новыя стандарты для прадуктаў харчавання істотна абаранілі рынак ад няякаснай імпартнай прадукцыі. І гэта работа, безумоўна, працягваецца. Разам з тым нашы харчовыя прадпрыемствы пры актыўнай дзяржаўнай падтрымцы, непасрэдным удзеле работнікаў нашага цэнтру правялі пераўзбраенне, закупілі і ажыццявілі запуск новага абсталявання. Мы вучылі сусветны тэхналогіі на прадпрыемствах, аснашчаных лініямі па першаснай перапрацоўцы свежай гародніны і г.д.

Беларуская макарона, узбагачаная вітамінамі групы В, жалезам, рэкамендуецца для харчавання дашкольнай і школьнай, а таксама хворых на цэліякію.

Як краіна з добра развітай жывёлагадоўляй, мы да 62 працэнтаў малочнай прадукцыі рэалізуем за

маюць неадпаведнасць саставу, інакш кажучы, гэта фальсіфікат. «Фальсіфікаваны прадукт, безумоўна, не яд, ён бяспечны для здароўя, аднак на гэтым яго плюсы могуць і заканчвацца, — тлумачыць Зянон Валяцінавіч. — На этыкетцы фальсіфікатаў можа быць пазначана, што там ёсць, напрыклад, вітамін В12, а насамрэч яго там няма. У сучасных умовах усё гэта даволі лёгка адсочваецца... Часам у шклянцы можа быць да 40 працэнтаў крухмалу! Навошта гэта спажываць, тым больш за немалыя грошы? Айчынная прадукцыя гарантуе змяшчае належную колькасць патрэбных мікраэлементаў і ўсіх іншых кампанентаў».

Больш за палову завеззеных у сярэдзіне 2000-х сокаў таксама былі салодкімі фальсіфікатамі. Спецыялісты цэнтру па харчаванні і тут распрацавалі метадыкі правядзення выпрабаванняў для выяўлення пэўных паказчыкаў. Распрацавалі нават стандарт для такога рэчыва, якое звычайна змяшчае сокавая прадукцыя і якое ў высокай дозе з'яўляецца атрутай. Цяпер гэтая норма строга кантралюецца паводле спецыяльнай метадыкі.

На закуску, без якой не вырабіць ні кефіру, ні ёгурту, штогод з бюджэту выдаткоўваецца каля 160 млрд рублёў. Каб сэканоміць грошы, былі адкрыты два цэхі — для вырабу закваскі сухой і яе замарожанага канцэнтрату. Гэта павінна выйсці імарт хача б напалову ўжо ў самай блізкай перспектыве.

Напалову ўжо знізіўся імпорт алей, а завозілі мы не толькі сланечнікавы, аліўкавы, але нават і рапсавы. Сёння рапсавы алей — выдатны, багаты на поліненасычаныя кіслоты прадукт, які мы ў тым ліку і экспартуем. Развіццё тэхналогіі вырабу алей ў зрабіла

магчымым запаўненне сваім прадуктам і другой прадуктовай нішы — з'явіўся багаты асартымент соусаў, кетчупаў, маянэзаў, маргарынаў, якія раней таксама актыўна завозіліся.

Імпартуюцца, хоць і невялікімі партыямі, 15 разнавіднасцяў мадыфікаванага крухмалу, неабходнага для вырабу не толькі кандытарскіх вырабаў (начыння для цукерак), але і для лекавых рэпрапаратаў. Мадыфікаваны — значыць такі, у якім зменены памер і форма гранул, што неабходна для таго ці іншага працэсу вытворчасці. Абсалютна натуральны кампанент. Нашы спецыялісты распрацавалі тэхналогіі мадыфікацыі, а таму ў хуткім часе імпорт мадыфікаванага крухмалу зменшыцца.

На закуску, без якой не вырабіць ні кефіру, ні ёгурту, штогод з бюджэту выдаткоўваецца каля 160 млрд рублёў.

Тры камбінаты вырабляюць сёння макарону, набліжаную па сваіх якасцях да італьянскіх гатункаў. «Для гэтага прадукту мы распрацавалі ўсю неабходную дакументацыю, пачынаючы з таго, якой павінна быць сыравіна, — значае Зянон Лоўкіс. — Сонца ў нас, вядома, не столькі, як у Італіі, а таму цвёрдыя сарты не дасягаюць неабходнай якасці. Тым не менш, калі вы каштавалі лідскую ці барысаўскую макарону, то ведаеце, што яна мае выдатны смак». Беларуская макарона, узбагачаная вітамінамі групы В, жалезам, харчовымі

валокнамі, рэкамендуецца для харчавання дашкольнай і школьнай, а таксама хворых на цэліякію.

Што да алкагольных напояў, то нашай замянай каньяку можна лічыць кальвадос з кіслых яблыкаў. Яго ўжо вывелі на серыйную вытворчасць. Будзе вырабляцца і піва для хворых на цэліякію (з паніжанай колькасцю глютену). Пах піва застаецца, градусаў — нуль, у якасці асноўнай сыравіны будзе выкарыстоўвацца грэчкавы і ячменны солад.

Звычайнае беларускае віно — мацаванае, але некалькі гадоў ужо атрымліваецца выраб і віна натуральнага з розных ягад — парэчак, малін, агрэсту, чарніц, чарнаплоднай рабіны, вішань і інш. Такое віно вырабляецца ў Талачыне, Гомелі і Слоніме шляхам выключна натуральнага броджэння, без усякага спіртавання. Дарэчы, пра спірт. Для яго вытворчасці мы завозім з-за мяжы (Германія, Данія) адзін важны фермент. Разам з інстытутам іміі былі распрацаваны чатыры групы ферментаў, якія маюць нават лепшыя паказчыкі для вытворчасці алкагольнай прадукцыі. Гэта паказалі першыя выпрабаванні на айчынным абсталяванні, з нашай сыравінай. «Пасля вырабу спірту застаюцца сухія рэшткі, якія змяшчаюць карысныя для жывёл рэчывы, — заўважае Зянон Лоўкіс. — Некаторыя прадпрыемствы іх проста пазбаўляюцца, а мы прапануем тым, у каго побач жывёлагадоўчыя комплексы, аддаваць на адкорм жывёл. Была створана нават спецыяльная тэхналогія, што дазваляе атрымліваць гэтыя рэшткі ў выглядзе парашку, які лёгка прымяняць у якасці напаўняльніка камбікорму».

У хуткім часе пачнуць выпускацца, напрыклад, узбагачаныя ізатанічныя напоі для спартсменаў адаптагэннага дзеяння, з электралітамі, мікранутрыентамі і біялагічна актыўнымі рэчывамі, якія валодаюць прафілактычнымі вартасцямі, скіраванымі на карэкцыю

парушэнняў водна-солевага абмену і павышэння тонусу мышцаў. Напой — «ІзаАктыўФіта» — цалкам натуральны.

У групе нацыянальных прадуктаў харчавання прадугледжана распрацоўка функцыянальных прадуктаў для самых розных узроставых груп і катэгорый насельніцтва — цяжарных жанчын, хворых з рознымі паталогіямі, спартсменаў... Скажам, хлебабулачныя і кандытарскія вырабы павышанай харчовай і біялагічнай каштоўнасці для дзяцей школьнага ўзросту, хлеб лячэбна-прафілактычнага прызначэння з соладавай мукой і г.д.

Часам у шклянцы можа быць да 40 працэнтаў крухмалу! Навошта гэта спажываць, тым больш за немалыя грошы?

— Велізарная работа праведзена ў галіне забеспячэння кантролю якасці і беспекі сыравіны і гатовых прадуктаў, — падводзіць вынік прафесар. — Вызначаны, напрыклад, парадак утылізацыі проб пасля правядзення радыяцыйнага кантролю. Ёсць свае метадыкі вызначэння колькасці цукру ў цукровых бураках, сапраўднасці каньякоў і каньячных спіртоў, він і вінаматэрыялаў, колькасці эквівалентаў кава-масла ў кава-масле і шкаладзе, вітамінаў у прадуктах і транс-ізамераў тлустых кіслот у маслатлушчавай прадукцыі... Сёння мы можам гаварыць пра тое, што айчынная прадукцыя — бяспечная, якасная, пры гэтым у нас ёсць унікальныя прадукты, неабходныя нашаму насельніцтву. Асартымент і пералік харчовых прадуктаў пастаянна абнаўляецца і пашыраецца, а гэта эканомія велізарных сродкаў на закупках за мяжой.

Святлана БАРЫСЕНКА. protas@zviazda.by

Адраджэнне горада

«СЮДЫ ХОЦЬ ДЭЛЕГАЦЫІ ВАДЗІ...»

Навучальны год дзеці з Высокага пачалі ў цалкам адноўленай школе

Фота Аляксандра ШУЛЬЦА

Што такое школа для правінцыйнага гарадка, у якім усяго шэсць тысячых жыхароў? Самы важны сацыяльны аб'ект. Фактычна ў кожнай сям'і ёсць дзеці ці ўнукі, якія вучацца альбо неўзабаве сядуць за парты. Таму на будоўлю, якая разгарнулася ў цэнтры горада на месцы былой школы, цэлы год усе глядзелі з надзеяй.

Толькі замену даху, але і капітальны рамонт усяго будынка, з якім дагэтуль цягнулі. Дзяцей на цэлы навучальны год давалося перавесці ў іншыя памяшканні. І першымі на выручку прыйшлі калегі з санаторнай школы. Яе дырэктар Іна ВЛАСЮК прапанавала частку дзяцей навуцаў у іх корпусе. Астатніх размясцілі ў міжшкольным вучэбна-вытворчым камбінаце. Назручнасці ў рабоце адчувалі найперш настаўнікі, але на навучальным працэсе гэта не адбілася, як сведчаць вынікі алімпіяд і праэнт паступлення выпускнікоў у ВУН.

Год прайшоў хутка, і школа сустрэла сваіх гаспадароў фактычна новай. Як выказалася настаўніца фізікі Святлана ВАСІЛЮК, калі б некага

з настаўнікаў год сюды не пусквалі, а потым прывезлі з завязанымі вачыма, ён дакладна не пазнаў бы, што знаходзіцца ў сваёй школе, у якой адраджаваў многія гады. Новым стала ўсё: сцены, столь, падлога, вокны, дзверы, вонкавы фасад, двор. Днямі павінен запрацаваць лінгафонны кабінет у класе замежнай мовы, абсталяванне для яго цалкам завезена. — Усяго на рамонт і рэканструкцыю школы было затрачана больш за 15 мільярдаў рублёў, — расказвае дырэктар школы Валяціна ПАТРЭБЕНКА. — Спецыялісты Брэсцкага гарадскога рамонтна-будоўнічага трэста, іншых падрадных арганізацый зрабілі ўсё, каб нашы дзеці, настаўнікі, бацькі адчулі гонар за сваю школу.

Валяціна Леанідаўна расказала, што вучыцца і вучыць цяпер стане не толькі ўтульна і прыгожа, але і цёпла. У мінулыя гады зімой у паўночным крыле было адчуваць холадна. Цяпер, пасля правядзення цеплавой рэабілітацыі, ёсць усе падставы чакаць камфортнай тэмпературы ў класах. Ну і вядома, настаўнікі ганарацца новым абсталяваннем, прыборамі. У кабінцеце біялогіі, калі мы зазірнулі туды з дырэктарам, маніравалі інтэрактыўную дошку. Адчуваецца, што і дзеці прыйшлі ў новую школу з добрым настроем.

Тыя з бацькоў, каго ўдалося сустрэць на парозе школы, з задавальненнем давалі інтэрв'ю з гэтай нагоды. І першай была Наталля ГАРУН: — Мая дачка Яна пайшла

ў першы клас. Ведаеце, я сама вучылася ў гэтай школе, яна тады выглядала зусім інакш. І як жа нам радасна, што дзеці (у мяне яшчэ малодшы ёсць) будуць вучыцца ў самай сучаснай установе адукацыі. У школе ёсць усё для паспяховай вучобы. Цудоўныя ўмовы створаны ў сталовай, гэта асабліва важна для самых малых вучняў. Мы і на лінейцы ад імя бацькоў дзякавалі ўсім, хто прымаў рашэнне, фінансаваў і фактычна будаваў навава нашу школу, і яшчэ раз гатовы тое паўтарыць.

Уладзімір АСТАПУК, бацька сямикласніцы Вікторыі, сказаў так:

— У мяне старэйшы сын ужо скончыў школу і ён крыху цяпер зайздросціць сястры. Праз колькі гадоў і дачка

Валяціна Патрэбенка расказала яшчэ, што сёлета за парты селі 729 хлопчыкаў і дзяўчат, з іх 69 пайшлі ў першы клас. З гэтага года вядзецца профільнае навучанне па наступных напрамках: хімія і біялогія, руская і англійская мовы, фізіка і матэматыка. З аснашчэннем кабінетаў, папаўненнем вучэбнай базы дапамаглі спонсары. І першы сярод іх, самы надзейны сябар школы, паводле слоў дырэктара, — кіраўнік ААТ «Белавежскі сыр» Аляксандр ПАЛАВОЙ. Аляксандр Іванавіч заўсёды прыходзіць на дапамогу, калі трэба набыць нешта з камп'ютарнай тэхнікі альбо, скажам, замяніць шторы. Тое самае, дарэчы, пра дырэктара і яго калектыв

ў 2015-м рэканструяваны. Атрымаў абноўленае памяшканне і школьны музей, экспанаты для якога рупліва збіралі некалькі пакаленняў педагогаў разам з вучнямі. Праўда, экспазіцыя яго пакуль што знаходзіцца ў каробках: каб яе раскласці, патрэбны сучасныя музейныя стэндзі. Пра гэта вядуцца перамовы са спонсарамі. У музеі сабраны матэрыялы па гісторыі горада і школы. Ёсць нямаля экспанатаў з часоў мінулай вайны. На ганаровым месцы знаходзіцца, напрыклад, салдацкі медаль «За адвагу», знойдзены ў ваколіцах горада. І вось зусім нядаўна вучань 11-га класа школы Кірыл Ванюшын і сёлетні выпускнік Ілья Пратасевіч знайшлі такі ж медаль у агародзе Пратасевічаў. Па нумары ўзнагароды ўдалося ўстанавіць яе ўладальніка. Але самога ветэрана альбо яго родных па ранейшым адрасе ў Гродзенскай вобласці не аказалася. Цяпер школьнікі імкнуцца адшукаць сляды героя вайны. Дарэчы, Кірылу з Ільём прапаноўвалі немалыя грошы за знаходку. Хлопцы адмовіліся іх браць, казалі, што хочучь вярнуць узнагароду тым, каму яна па праву належыць, а калі знайсці родных не ўдасца, то пакінуць медаль у школьным музеі.

Святлана ЯСКЕВІЧ. yackevich@zviazda.by Камянецкі раён.

Цікава, што крыху больш за год таму ў школе вырашылі памяншаць дах. А калі частку памяшкання раскрылі, здарыўся лівень, і ўсё заліло. Тады тэрмінова была склікана камісія, якая вырашыла правесці не толькі замену даху, але і капітальны рамонт усяго будынка, з якім дагэтуль цягнулі.

стане звацца выпускніцай. Але ж школа застаецца, яна цяпер упрыгажэнне нашага горада: сюды хоць дэлегацыі вадзі, хоць гасцям паказвай. Добра, што ёй надалі годны выгляд як звонку, так і знутры.

Пульс

ПАСАЖЫРЫ АЦАНИЛІ НОВЫ ФАРМАТ

Споўнілася чатыры гады з моманту адкрыцця на Беларускай чыгунцы рэгулярнага руху цягнікоў гарадскіх ліній. За гэты час яны перавезлі больш за 8,6 мільёна пасажыраў.

Новы фармат перавозак распачаўся з рэгулярнага руху электрапаяздоў па маршруце Мінск-Пасажырскі — Ждановічы — Беларусь (Заслаўе). У далейшым цягнікі гарадскіх ліній звязалі Мінск з яшчэ адным горадам-спадарожнікам — Рудзенскам.

— За мінулы перыяд новы від перавозак трывала заняў сваю нішу на транспартным рынку сталіцы. Пра гэта сведчыць устойлівае тэндэнцыя росту папулярнасці цягнікоў гарадскіх ліній, — канстатуе спецыялісты магістралі. — Так, за студзень — жнівень гэтага года імі перавезена больш за 2,1 мільёна пасажыраў, што амаль на 32 працэнты перавысіла ўзровень аналагічнага перыяду мінулага года.

ФАКТ

Сёння гарадскія лініі даюць пасажырам у камфортных умовах і з мінімальнымі выдаткамі часу дабрацца з Заслаўя і Рудзенска ў Мінск і назад. У гарадскіх зносінах перавозку забяспечваюць шэсць сучасных электрапаяздоў швейцарскай вытворчасці.

Сяргей РАСОЛЬКА.

■ Са святкам, сталіца!

ГОРАД, ЯКІ БУДУЕМ МЫ

Як змяніўся Мінск за апошнія 25 гадоў

Беларускай незалежнасці неўзабаве споўніцца 25. За чвэрць стагоддзя ў краіне вырасла цэлае пакаленне, якое не памятае цяжкіх 90-х і хіба толькі па аповедах бацькоў ведае іх як часы дэфіцыту і руйнавання звыклага раней свету. І ў той жа час гэта быў перыяд стварэння і развіцця: новая дзяржаўнасць толькі ўзнікала, хуткімі тэмпамі развівалася культура, а галоўнае — стваралася беларуская нацыя, еўрапейская і сабодная. Да Дня горада «Звязда» прасачыла, які гэтыя змены адлюстраваліся на нашай сталіцы.

Новыя станцыі метро.

31 снежня 1990 года была адкрыта другая лінія мінскай падземкі: уведзены ў эксплуатацыю «Трактарнага завода» да «Фрунзенскай». У 1995-м яна прырасла яшчэ да дзве станцыі: «Маладзёжная» і «Пушкінская». 1997-мы падарылі «чырвоны» лініі «Аўтазаводскую» і «Партызанскую», 2001-шы — «Магілёўскую». А ў 2005 годзе да Аўтазаводскай лініі галіны дадалі «Спартыўную», «Кунцаўшчыну» і «Каменную Горку».

Будавалі і новыя станцыі на Маскоўскай лініі: у 2007-м з'явіліся «Барысаўскі тракт» і «Уручча», у 2012-м — «Грушаўка», «Міхалова» і «Пятроўшчына», а ў мінулым годзе цяжкімі сталі хадзіць да «Малінаўкі».

Адноўлена мінская ратуша. Галоўны сімвал гарадскога самакіравання быў пабудаваны на Высокім Рынку ў 1600 годзе. На ратушнай вежы знаходзіўся гадзіннік, што для таго часу было вельмі каштоўнасцю. Да аднаўлення ўладамі магдэбургскага права для Мінска ў 1795 годзе ў ратушы праходзілі пасяджэнні органа мінскага самакіравання — магістрата або рады, у будынку захоўваліся эталоны адзінак вагі і аб'ёму. А ў 1857 годзе яна была разбурана па загадзе Мікалая I.

Ідэя аднаўлення помніка магдэбургскага права з'явілася яшчэ ў 1980 годзе, аднак да справы дайшлі толькі ў 2002 годзе. Унутраная планіроўка ратушы не скапіравана цалкам, аднак у працэсе аднаўлення пастараліся захаваць яе

святых Сымона і Алены. Яго будаўніцтва завяршылася ў 1910 годзе, аднак храм праслаўны вернікам нядоўга: пасля рэвалюцыі 1917 года яго разабралі і зачынілі. Вынеслі літаральна ўсё: ад абразоў і скульптур да чарнільніц. У нейкай ступені касцёл пашанцаваў: яго не разбурылі, тут не размясцілі завода ці стайні. Першы

Але неўзабаве Савецкі Саюз разваліўся — спынілася і фінансаванне. Першую палову 90-х будынак быў фактычна занепаўняемы. У народзе Палац Рэспублікі па аналогіі з бетоннымі сценамі Чарнобыльскай АЭС паспелі празваць «саркафагам». Але закінутая будоўля аднавілася ў ліпені 1995 года. Адрэццё Палаца Рэспублікі адбылося 31 снежня 2001-га.

Развіццё веласіпеднага руху і безбар'ернасці. Пакуль што ў гэтым плане Мінск нельга параўнаць з такімі еўрапейскімі гарадамі, як Капенгаген, Брусель, Берлін ці Амстэрдам. Аднак калі паглядзець на стан роварнай інфраструктуры і колькасць веласіпедыстаў у нашай сталіцы яшчэ гадоў 7 таму і цяпер, розніца будзе велізарная. Апроч веладарожжа даўжынёй у 27 кіламетраў, з'явілася спецыяльная роварная разметка на тратуры ўздоўж праспекта Незалежнасці, светлафоры для веласіпедыстаў, павялічваюцца колькасць велопаркоў і велопракатаў, і нават з'явіліся цэлы праект «Менскі велашпайр», які спецыялізуецца на гарадскіх і загарадных велакірунках. Усё больш у горадзе робіцца для зручнасці — нарэшце становіцца зразумелым, што безбар'ерна асяроддзе патрэбна не толькі людзям з абмежаванымі магчымасцямі, а ўсім гараджанам.

Насамрэч гэта толькі кароткі пералік таго, што з'явілася ў Мінску за часы незалежнасці. Горад шырока разбудоваўся, значна палепшылася яго інфраструктура, з'явіліся шматлікія гандлёвыя і дзелавыя цэнтры, сацыяльныя аб'екты. Працягла, што разам з актыўным развіццём захоўваецца яго чысціня. Мінск, пераўтвараючыся з тыповага савецкага горада ў еўрапейскую сталіцу, набывае глянец і становіцца цікавым не толькі для замежнікаў, але і для саміх мінчан.

«Горад-антыдэпрэсант», «Чорны квадрат» і «месца моцы»: што думаюць вядомыя мінчане?

Ігар КАРПЕНКА, намеснік старшын Мінгарвыканкама:

— Мінск — гэта горад, куды імкнецца кожны першы беларус і кожны другі турыст, які прыехаў у Беларусь. Менавіта тут тысячы магчымасцяў для баўлення вольнага часу і сотні дарог да беларускіх слаўтасцяў. Горад з амаль тысячгадовай гісторыяй, які паўстаў з руін і попелу 70 гадоў таму. Клапатліва адбудаваны і адноўлены, ён здолеў захаваць у сабе і пранесці да гэтага дня ўсё самае лепшае, што было ў яго савецкім мінулым. Але яшчэ, на мой погляд, Мінск — вельмі ачалавечаны горад. Яго вулкі і шырокія праспекты, яго кавярні і храмы, тэатры і спартыўныя будынікі — нішто без людзей і іх энергетыкі. Усім, хто стаіміся ад шуму мегаполісаў, ад раздзяльных гукаў рухавікоў і рэкламы, варта ўжыць лекі прайсваць паездку ў Мінск. Вядома, Мінск — не хрустальна ціхі горад: тут таксама ездзяць машыны, працуюць заводы, а рэклама стракаціць разнастайнасцю. Але ўсё гэта так неназойліва, так спакойна і ціха, што часам забываеш, што ў гэтым горадзе жыве без малого два мільёны чалавек.

Мне сабілава дарагія тыя месцы, дзе прайшоў маё юнацтва. Мае студэнцкія гады звязаны з невялічкай, але вельмі ўтульнай вулчак Артылерыстаў, дзе я жыў у інтэрнаце падчас вучобы ў БДУП. З мікрараёнам Веснінка, дзе атрымаў сваё першае самастойнае жыллё. Падабаецца Сухарава, дзе жыў цяпер. Вельмі люблю вячэрні Мінск.

Напэўна, кожны мінчанін скажа, што Мінск — адзін з самых чыстых гарадоў Еўропы і відавочна самы чысты горад СНД. Чысціня нашага горада стала яго сімвалам. Толькі ў Мінску пасля свята, якое скончылася ў 5 раніцы, а 8-й ужо няма ніводнаго паршывіка на вуліцах.

Мінск за апошнія 25 гадоў ператварыўся ў сучасны еўрапейскі горад з развітай інфраструктурай,

вытанчанымі архітэктурнымі збудаваннямі, новымі мікрараёнамі, паркамі, праспектамі, спартыўнымі комплексамі. У ім ёсць усё, каб назваць яго мегаполісам, зручным для жыцця і адпачынку гараджан і гасцей сталіцы.

У гэтыя дні ў горадзе будзе праходзіць шмат розных культурна-масавых мерапрыемстваў. Уся святочная праграма прадумана так, каб людзям было што паглядзець, куды схадзіць, правесці гэтыя дні цікава, а галоўнае — атрымаць станоўчы зарад і масу задавальнення. Буду на ўсіх асноўных святочных мерапрыемствах.

Карыстаючыся магчымасцю, хачу павіншаваць усіх мінчан і гасцей нашага горада са святкам, пажадаць здароўя, міру і дабрабыту!

Людміла РУБЛЕЎСКАЯ, пісьменніца, журналістка:

— Я не разумею, як можна не любіць родны горад. Увесь свет — гэта «Чорны квадрат» Малевіча, які лічыцца мастацкім творам, хоць там увогле нічога няма. Але той, хто на яго глядзіць, атрымлівае ад сузірвання тое, чым напоўнены сам. Я разумею, што нехта багачы ў горадзе толькі асфальт і нейкія стандартныя дамы, а ёсць тыя, хто адчувае яго дух, цікавіцца яго гісторыяй, для каго люба камень можа распавесці штосьці незвычайнае. Я заўсёды шукала такія гісторыі, і мне гэта было вельмі лёгка, тым больш што я нарадзілася побач з Кальварыйскімі могілкамі — гэта адно з нямногіх месцаў у горадзе, дзе захаваўся дух старажытнага Менска.

І цяпер я стараюся насычаць свой горад гісторыямі і для іншых. Я горад істотны і радасны змены ў плане гісторыі: яна перастала быць здабыткам нейкіх асобных людзей. Стараюся наведваць экскурсіі па горадзе хача б падчас «Фэсту экскурсаводаў» і бачу, колькі там людзей: па-першае, прафесіяналаў, якія гэтыя экскурсіі рыхтуюць, па-другое, тых, хто цікавіцца гэтымі вандроўкамі.

Люблю гуляць па старым горадзе і заўсёды думаю, што цяпер ёсць куды прывесці турыстаў і што ім пакажаць. Але другі бок медаля, ад якога мне

вельмі горка, у тым, што не заўсёды захоўваецца тое, што яшчэ можна захаваць. Бывае, замест таго, каб аднавіць якісьці будынак, яго руйнуюць і на тым месцы будуюць новы.

Мы з сям'ёй вельмі любім блукаць па Мінску, знаходзіць нешта цікавае ў яго гістарычных кутках, таму ў гэты Дзень горада мы таксама пойдзем гуляць. Ну і, вядома, далучымся да святкавання ў Верхнім горадзе і парадуюм, што ён робіцца турыстычным цэнтрам.

Ірэна КАТВІЦКАЯ, фалькларыстка:

— Мінск — гэта горад, у якім нарадзілася мае продкі, я і мае дзеці. На жаль, дом, што пабудавалі для сваёй сям'і мой прадед і ў якім прайшло маё дзяцінства, пайшоў пад знос, але я ведаю, што яго набылі незнаёмыя нам людзі і перавезлі ў Фаніпаль, і ён і цяпер прыносіць утульнасць і сямейнае цяпло. Таму Мінск для мяне — вельмі важнае месца, «месца маёй моцы».

З аднаго боку, горад жыве сваім жыццём і мадэрнізуецца ў хуткім тэмпе, з гэтым трэба лічыцца — сучаснасць бярэ сваё (дызайн, архітэктура, матэрыялы і тэхналогіі будаўніцтва). Гэта значыць, што, акрамя рэканструкцыі, дзе яны магчымы, Мінск будзе набываць новы твар, які з часам таксама будзе змяняцца. Другая праблема — густ і стылевая адэкватнасць некаторых будынкаў, асобныя з іх папросту «забіваюць» гарадскі ансамбль.

Дзень горада я адзначаю «бадзёра», бо на гэтыя выхадныя выпадаюць дні народзінаў маіх блізкіх і сяброў. Часта адбываецца так, што ёсць магчымасць выступіць і паказаць публіцы нешта новае, напрыклад, сёлета ў суботу мы з малодшай дачкой Верай пойдзем да Дома-музея Ваньковіча, там будзе «вольны раэль», і яна хоча сыграць сваю кампазіцыю. А 13 верасня Аляксей Варсоба (гурт «ПартМан») і я (разам мы называемся «Дуэт АГАТА») даём майстар-клас па пытаннях сучаснай кампазіцыі ў жанрах этна, кантэмпарары, world music. Гэта адбудзецца ў межах фестываля гарадскіх культур «Мінск-2015» на базе школы Ableton у Беларусі.

Дзіяна СЕРАДЗЮК. seradzyuk@zviazda.by

■ 3 нагоды

Палотнішча-рэкардсмен

У Дзень горада ў Мінску разгорнуць самы вялікі беларускі дзяржаўны сцяг

Цырымонія адбудзецца ў рамках тэлепраекта «Спадчына» канала «Мінск TV» на Кастрычніцкай плошчы.

Палотнішча займае плошчу звыш 4 тыс. квадратных метраў (45х90 метраў) і важыць больш за 300 кілаграмаў. Мяркуюцца, што яго разгорнуць каля 300 чалавек. Тэлеканал «Мінск TV» падаў заяўку ў Кнігу рэкордаў Гінса на выдачу сертыфіката, які пацвярджае званне «Самы вялікі дзяржаўны сцяг Рэспублікі Беларусь».

Праграма «Спадчына» — маштабны культурна-асветніцкі праект тэлеканала «Мінск TV». Аўтары перадачы паставілі перад сабой мэту аб'ясаць каля 100 гарадоў і вёсак у 6 абласцях нашай краіны, каб расказаць пра Беларусь вачыма мясцовых жыхароў. Героямі праграмы станавіліся самыя розныя людзі: мастакі, паліяўнічыя, музыканты, настаўнікі, дызайнеры, царкоўныя служкі, рамеснікі і г.д.

Упершыню перадача выйшла ў эфір 27 красавіка 2015 г. За гэты час «Спадчына» паспела пабываць у мностве населеных пунктаў (Браслаў, Дзержаўшчына, Красны Бераг, Рэчыца, Ветка, Дукора, Тычыны, Салігорск, Жылічы, Бабруйск, Дамжэрыцы, Смаляны, Копысь, Сморгонь, Бездзеж, Заказель і інш.), запісаць дзівосныя абрады («пахаванне стралы», «Жаніцтва коміна», «Стрылка» і інш.) і ўнікальныя рамёствы (выраб чаюноў, валёнак, вырабаў з саломкі і г.д.). Усяго запланавана 92 выпускі: 87 — пра абласныя і раённыя гарады, вёскі і пасёлкі, 4 — пра Мінск (Мінск — спартыўны, культурны, сацыяльны і гістарычны), 1 — пра сам праект і цырымонію разгортвання самага вялікага беларускага дзяржаўнага сцяга. Пасля здымак палотнішча будзе перададзена ў Музей беларускай дзяржаўнасці. Мерапрыемства адбудзецца 12 верасня ў 13.30.

Дзіяна СЕРАДЗЮК. seradzyuk@zviazda.by

■ Свой выбар

ПЛАДЫ ВЯЛІКІХ СПРАЎ

Акцыя «Наш год — наш выбар», якую сёлета праводзіць Беларускі рэспубліканскі саюз моладзі, працягваецца. Зусім нядаўна актывісты арганізацыі збіралі ўраджай яблыкаў па ўсёй Беларусі. Цяпер жа надышла чарга дзеляцца плёнам сваёй працы — надоечы моладзь раздавала сабраныя плады мінакам у сталіцы, буйных гарадах і абласных цэнтрах, а пасля — і ва ўсіх райцэнтрах краіны.

Сімвалічна, што месцам правядзення акцыі сталі аб'екты, пабудаваныя або рэканструяваныя пры ўдзеле студэнцкіх будаўнічых атрадаў за перыяд незалежнасці Беларусі. У Мінску гэта былі пляцоўкі каля гатэля «Еўропа», Нацыянальнай бібліятэкі, Дзяржаўнага музея гісторыі Вялікай Айчыннай вайны, «Мінск-Арэны» і «Чыжоўка-Арэны», Прывакзальнай плошчы, 2-й гарадской клінічнай бальніцы, сярэдняй школы №61, Палаца Рэспублікі, Плошчы Незалежнасці, Мінскага трактарнага завода... Мы ж накіраваліся на аб'ект, які моладзь пабудавала, фактычна, сама для сябе — у Студэнцкую вёску каля станцыі метро «Пятроўшчына».

— Сэнс акцыі «Наш год — наш выбар» заключаецца ў тым, што наша моладзь — сапраўды актыўная, ініцыятыўная і не можа заставацца ў баку ад найважнейшых грамадска-палітычных падзей у краіне, — тлумачыць сакратар пярвічнай арганізацыі БРСМ Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта інфарматыкі і радыёэлектронікі Ганна УЛЬБЫХ. — Таму менавіта ў дзень рэгістрацыі

кандыдатаў у Прэзідэнты Беларусі мы вырашылі пачаставаць мінчан пладамі і яшчэ раз нагадаць, колькі вартых спраў было зроблена нашай моладдзю за гады незалежнасці.

На тэрыторыі Студэнцкай вёскі яблыкі раздавалі актывісты ячайкі саюза моладзі з БДУП. Дарэчы, навушчэнцы ўніверсітэта вельмі актыўна ўдзельнічаюць у студэцка-аўтэнтным руху, сёлета многія былі задзейнічаны на будоўлі Беларускай АЭС пад Астраўцом, раней — Дзяржаўнага музея гісторыі Вялікай Айчыннай вайны, эксперыментальнай школы на вуліцы Каліноўскага, хакейнай арэны ў сталіцы і многіх іншых.

— За тры гады навучання я тройчы працавала ў студэнцкіх атрадах, — дзеляцца трэцякурсніца спецыяльнасці «Сістэмны праграміст-лагіст» інжынерна-эканамічнага факультэта БДУП Ганна ШАЊІНА. — У асноўным гэта былі так званыя «сэрвісныя» атрады: на аб'ектах грамадскага харчавання, у крамах... На будоўлях не была, дзяўчат туды не бяруць. Хаця я з радасцю і там паўдзельнічала б, гэта ж унікальны досвед! Напрыклад, папрацуюш маляром,

а потым, калі будзеш рабіць дома рамонт, нічыя дапамога не спатрэбіцца. Але студэнцкія атрады я люблю не за працоўны вопыт ці грошы, а ў першую чаргу за новыя знаёмствы і стасункі з цікавымі людзьмі. Падчас чэмпіянату свету па лёгкай «падцягнула» нову, пачула шмат цікавага пра нашу і іншыя краіны ад замежнікаў. Цяпер працую ў штабе працоўных спраў універсітэта, дапамагаю шукаць месцы для новых паездак нашых атрадаў.

Яблыкі ў студэнцкім дворыку разыходзіліся вельмі хутка. Два кошыкі

Яраслаў ЛЫСКАВЕЦ. lyskavets@zviazda.by

ДЛЯ ЗРУЧНАСЦІ ПАСАЖЫРАЎ

У Гомелі завершана маштабная рэканструкцыя аўтавакзала

Значныя рамонтныя работы праведзены ў самымя кароткія тэрміны. Дзякуючы рэканструкцыі аблічча аўтавакзала цалкам змянілася. Тут абноўлена пакрыццё асноўнай тэрыторыі і пад'язных шляхоў, перона, пасадачных пляцовак. З'явіліся сучаснае інфармацыйнае табло і элементы безбар'ернага асяроддзя — пандусы для інвалідаў-калясчнікаў. Таксама змены закранулі і ўнутраныя памяшканні аўтавакзала. Рэканструкцыя праведзена за кошт сродкаў ААТ «Гомельаблаўтатранс». Сумы ўкладанняў у рамонтныя работы перавысілі Вг5 млрд. Штодня з гомельскага аўтавакзала адпраўляюцца ад 600 да 700 аўтобусаў, якія перавозяць каля 5 тысяч пасажыраў.

ПРЫГОДА НА ВАРЦЕ...

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Мінеральна-жамчужныя ванны, як кажуць пацыенты, вельмі прыемныя: акрамя таго, што ты ляхыш у мінералцы, тысячы маленькіх бурбалак яшчэ робяць табе мікрэмаж па ўсім целе. Суха-паветраная вулгякістая ванна ўразіла сваім выглядам. Гэта нешта нахшталь вэлізнай бочкі, унутры яе знаходзіцца чалавек (галава на паверхні), вакол тулава якога «паветра спачатку награвецца, потым туды даб'яляецца вулгякісты газ, пасля чаго ствараецца турбулентнае цячэнне паветра з завіруваннямі». Так апісала свае адчуванні Ганна, якую мы засталі ў паветранай ванне.

— Гэта мая другая працэдура, але ўжо пасля першага разу я адчула эфект бадзёрасці, — кажа яна. — Асаблівы момант пасля глыбокага «надыхвання» арганізма газам — гадзіны дзве лепш адпачыць і не рухацца інтэнсіўна.

У мінулым годзе ў лясчэбніцы з'явіўся новы від ваннаў — з даб'яўкай пантагематагену. Гэта бялагічыны стымулятар, здабыты з крыві маралаў (жывёліна застаецца жывой). Прэпарат прыязджае ажачно з Алтая і прымяняецца пры лясчэбнай вегета-садузістай дыстанцыі, дла барабцы з радэкулітам, нармалізацыі артрэрыяльнага ціску, зняцця стрэсу.

Ёсць тут яшчэ таксама шкпідарныя ванны, гірамасажныя і гідралгванічныя, з бішафтам і расліннымі электрыкамі, віхравыя, кантрэсныя, ванны для рук і ног. Усе яны пэўным чынам уздзейнічаюць на арганізм.

Вайсковец Мікалай, напрыклад, заканчвае курс ваннаў з хвойным экстрактам. Ён разлічаны на зняцце агульнай стомленасці арганізма, і вось які вынік:

— Вельмі спадабалася. Адчуваю, што стала нават больш упэўненасці ў сабе, лягчэй працінацца. На работу ўжо нават

пабягу, пэўна. Яшчэ і аквамаж паспрабаваў. Таксама рэч прыемная.

Найбольш мінералкі аразумела, у басейне, дзе у той момант плёскаліся дзеці. Мінеральныя забавы разлічаны на 45 хвілін 1-2 разы на тыдзень. Вельмі добра, кажуць, замацоўваць рабілітацыйны эфект, спалучаючы басейн з лясчэбнай фізікультурай або граямі.

НАМАЗАЦА ГРАЗІЮ — І ПАД КОЎДРУ

Лясчэбныя гразі ў цэнтры двух відаў. Сапрапелевыя гразі, што здабываюцца ў мясцовых беларускіх прэсных вадаёмах і плавя сульфідныя гразі з салёнага Сакскага возера Крыма.

Апошнія, дарчы, лічацца спецыялістамі гэтыя эфектыўныя ў свеце, — сама прыродныя антыбіётык.

Даведаліся мы, і што такое галатэрапія, пабываўшы ў сальным пакоі, дзе падогпа, сцены і столь зроблены з солі, як у сапраўднай прыроднай пячоры, а паветра насычана нябачнымі вочку маленькімі сальнымі часткамі.

— Наш цэнтр працуе ўжо больш за 30 гадоў, і ўсё гэтае час мы гаворым людзям, што трэба не проста сачыць за сваім здароўем і клапаціцца пра яго, але і карыстацца натуральнымі прыроднымі магчымаасцямі для яго падтрымкі, — расказвае Соф'я ЛЕБЕДЗЬ, загадчыца аддзялення водагразелчэння, якая суправаджае нас у эскур-

Крыятэрапія. Людміла ГЕРАСІМЭНАК, медсястра ФТА закачвае азот у крывясану. Унутры капсулы рыхтуецца да халаду Вольга.

сіі па лясчэбніцы. — У нас створаны ўсе магчымыя для карыстання прыроднымі багацамі.

ХОЛАД, МАГНІТ І ГОЛКІ

«Гэта «Магнітатурбатрон», — падводзяць нас да канструкцыі, якая нагадвае капсулу. У незвычайным апарце, з якога падчас працэдуры відаць толькі галава чалавека, лясчэбныя гразі, каб дасягнуць лясчэбнага эфекту. Іголки ставяцца па пэўным кропках на целе, якія судносыцца з унутранымі органамі, але для кожнага чалавека патрэбны індыўідуальны рэцэпт. Здраваецца, што боль можа быць з іншай прычыны, а не ад таго органа, на які накіравана лясчэбне. Тады гэта ўжо следства, а нам трэба знайсці прычыну болу, каб стварыць алгарытм лясчэбна, які дапаможа.

Эфектыўнасць лясчэбна іголкамі — 70-80%, а пачочных эфектаў, на словах спецыяліста, тут не існуе, бо рэакцыя магчыма, напрыклад, на лекі, а тут проста маленькі ўкольчык без рэпра-

рату. Усе пранавы водагразелчэбныя мы амаль за паўдзя эскурсіі так і не здолелі не тое што паспрабаваць, а нават пабачыць. Не дзіва, што тут з ахвотай узаўяляюць сілы пацыенты не толькі са сталіцы.

Ірына СІДАРОК.

мае ў жаху зведзеныя сківіцы, калі дзверы адчыняюцца і з саўны ў клубках пары выходзіць Вольга.

Сапраўды, дакрануўшыся да жанчыны, адчуваю, якая ў яе халодная скура, але ж яна не дрыжыць, і зубы не стукваюць, а настрой бадзёры. У Вольгі гэта другая працэдура пасля траўмы — парваных м'ясцаў, адчувае яна сябе, як кажа, «яшчэ лепш, чым у першы раз».

Аддзяленне традыцыйнай кітайскай медыцыны — яшчэ адзін варыянт дапамогі пацыентам лясчэбніцы. Калі мы ўвайшлі ў памяшканне, нас адрозу папрасілі гаварыць цішы, бо непадалёк адбываўся сеанс іголкаўковання, а ў такой справе ўрачы і пацыенту перашкаджаць нельга.

Асабліва ўсходняя музыка для стварэння адпаведнага псіхалагічнага настрою, унутраны спакой і давер — складаны паспяхова працэдуры. Яна вельмі

своеасабліва і некалькі секунд (пакуль ставяцца ўсе іголки) адчуваўшая.

— Часам пацыентам здаецца, што месца, на якое ўздзейнічаюць іголкамі, павялічваецца ў памерах або награвецца, а потым яшчэ паўдзя яны адчуваюць, што іголки ўсё яшчэ тырчаць у целе, смяецца Алег ДАМАРОД, загадчык аддзялення традыцыйнай кітайскай медыцыны. — Гэта толькі адчуванні, якіх на фізіялагічным узроўні ў пацыентаў няма. Аднак іх мы і павінны дабівацца, каб дасягнуць лясчэбнага эфекту. Іголки ставяцца па пэўным кропках на целе, якія судносыцца з унутранымі органамі, але для кожнага чалавека патрэбны індыўідуальны рэцэпт. Здраваецца, што боль можа быць з іншай прычыны, а не ад таго органа, на які накіравана лясчэбне. Тады гэта ўжо следства, а нам трэба знайсці прычыну болу, каб стварыць алгарытм лясчэбна, які дапаможа.

Эфектыўнасць лясчэбна іголкамі — 70-80%, а пачочных эфектаў, на словах спецыяліста, тут не існуе, бо рэакцыя магчыма, напрыклад, на лекі, а тут проста маленькі ўкольчык без рэпра-

рату. Усе пранавы водагразелчэбныя мы амаль за паўдзя эскурсіі так і не здолелі не тое што паспрабаваць, а нават пабачыць. Не дзіва, што тут з ахвотай узаўяляюць сілы пацыенты не толькі са сталіцы.

Ірына СІДАРОК.

■ Можа быць

«Вечны рухавік» Аляксандра Зайцава

Энтузіяст з Быхава прыдумаў, як кінуць курыць за 50 хвілін, што трэба, каб нараджаліся геніяльныя дзеці, і як наогул вырашыць харчовую праблему ў маштабах краіны

Крышачку фантазёр і летуценнік, Аляксандр Зайцаў нагадвае аднаго з тых шукшынскіх герояў, якія ў пошуках усеагульнага шчасця і справядлівасці імкнуцца выравацца з будзённага кола клопатаў і падняцца над штодзёнасцю. Ён распрацаваў некалькі метадык, якія, на яго погляд, пазбавяць чалавецтва ад многіх праблем. Ідзі не новыя, але Аляксандр іх удасканаліў і гатовы падзяліцца вопытам. «Вельмі хачу, каб наша Беларусь квітнела, — патлумачыў ён свой парыв, патэлефанавашу ў карпунт «Звязды». — У мяне ёсць некалькі прарывных тэхналогій, якія не маюць аналагаў ў свеце». Хтосці скажа — дзівак (я таксама так падумала). Разам з тым мне стала цікава, таму і вырашыла з ім сустрэцца...

быццам заслона з вацэй спала. У яе сфарміраваўся імунітэт свядомасці. І яна больш не жадае рабіць глупства.

САКРЭТ КАЛДУНА

Аляксандр яго ведае дакладна. Бо распрацаваў метадыку нараджэння прыгожых і геніяльных дзяцей. — На прыкладзе некалькіх выпадкаў я зрабіў высновы, што калі цяжарная жанчына бацьчы выходзіць прыгажосць, у яе і дзеці нараджаюцца прыгожыя, — дзеліцца ён сваёй тэорыяй. — Людзі гэта ведаюць, але трэба яшчэ ствараць умовы. Быў такі выпадак. Не вельмі прыгожая дзяўчына камплексавала з-за таго, што ў яе і дзеці будуць такія ж. Я ёй параіў знайсці ў інтэрнэце фота прыго-

на карысць. Каб зрабіць высновы наконт алкаголю, мне было дастаткова лекцыі Жданава. Пасля гэтага я напісаў кнігу «Імунітэт свядомасці», адзін раздзел занёс у БСМ, і мне пранавалі арганізаваць лекцыю. Пад эгідай БСМ правёў іх некалькі, нават з відэамаатэрыяламі.

Я быў пад добрым уражаннем ад мультфільма «Ледавіковы перыяд»: памятаецца тую вавёрку-вар'ятку? Купіў у Маскве дыск з мультфікам, думаў дзецям падарунак зрабіць. Але спачатку вырашыў паглядзець сам і быў зяматыжаны. У пачатку дыска рэклама: тая самая вавёрка цягне бярэмя гарэлкі ў рай. Вароты адчыняюцца, і яна ад нечаканасці вылускае з лап сваю ношу. Перад ёй вэлізная бутэлька гарэлкі, якая называецца «Вышыня». І надпіс: вазьмі сваю вышыню. Зразуме-

лі, на каго ўжо арыентуюцца? Ім недастаткова 15-20-гадовых, яны ўжо на дзятву замахануліся.

Вельмі ўдзячны Анатолю Прохараву — стваральніку «Смяшарыкаў» за відэаролікі, дзе яго героі прапагандуюць здаровы лад жыцця. Іх можна пабачыць на сайце «Здаровае Расія». Спадзяюся, што я гэтым таксама паспрыю. Бо знаёмы з Анатолем і расказваў яму пра гэтую рэкламу з вавёркай.

Ужо ў 3-м класе блізка да сярня ўспрымаў сацыяльнае раслаенне. Куляўкі будачкі аднакласніка, чые бацькі глядзелі ў бутэльку і ім было ўсё роўна, снедала іх дзіця або не.

ЖЫВАЯ ВАДА
Аляксандр не сядзіць склаўшы рукі дома, бо ведае, што ў сілах дапамагчы зрабіць наша агульнае жыццё лепшым. Нядаўна ён «засвёўся» і на беларускім тэлебачанні. На канале АНТ ён прадставіў свой праект «Беларусь — тэрыторыя высокаэфектыўнага земляробства і рыбаводства».

— Ёсць унікальная тэхналогія, на каго ўжо арыентуюцца? Ім недастаткова 15-20-гадовых, яны ўжо на дзятву замахануліся.

— Першая мая добрая справа — гэта кедры для роднага Быхава, — Аляксандр усміхаецца, узгадваючы падзею больш як 10-гадовай даўнасці, бо не абыйшлося без кур'ёзу. — Я тады наогул упершыню пайшоў з такой справай у райвыканкам. Закожду ў прыёмную, а там процыма народу. Пытаюся ў сакратаркі: старшыня ў сабе? Тая ў адказ: «Так. А ён вас чакае?» Я не ведаў, што адказаць, і таму кінуў галавой. І мяне пусцілі. Старшыня спачатку здзіўліўся, але мы хутка знайшлі агульную мову. Ён сказаў, што на закупку кедраў грошай і раўным бюджэце няма, але калі я знайду спонсараў, з арганізацыяй працэсу дапаможа. І слова сваё стрымаў.

На жаль, частка кедраў загінула, але тыя, што засталіся — сапраўднае ўпрыгажэнне горада.

ЯК КІНУЦЬ КУРЫЦЬ ЗА АДНУ ГАДЗІНУ

Для Аляксандра вораг №1 у грамадстве — шкодная звычка. Сам ён спрабаваў курыць у дзяцінстве, але старэйшы сябар, які карыстаўся ў школе аўтарытэтам, пераканаў яго не рабіць. А воль з перахваханнем жонкі ў Аляксандра былі складанасці. Прышлося распрацоўваць метадыку.

Вэлізная бутэлька гарэлкі, якая называецца «Вышыня». І надпіс: вазьмі сваю вышыню. Зразумеў, на каго ўжо арыентуюцца? Ім недастаткова 15-20-гадовых, яны ўжо на дзятву замахануліся.

— Яна курыла каля 15 гадоў і зусім не збіралася адмаўляцца ад шкоднай звычкі, — тлумачыць ён. — Казала, цыгарэта — гэта мая сямброўка, я з ёй пасяджу, у думках паразмаўляю. Метадык, якія дапамагаюць пазбавіцца ад курэння, шмат, але яны не кожнаму падыходзяць. Я прыдумаў сваю: 50 хвілін — і чалавек не курыць. Гэта той час, за які куральшчык атрымлівае поўны аб'ём праўдзівай інфармацыі пра тое, што цыгарэта — сумесь наркатыкаў, а дым, які ён ўдыхае, — радыяактыўны. Галоўнае тут — зразумець абсурднасць свайго дзеяння. Адна справа, калі чалавек, напрыклад, прадае сваю нору. Ён стравівае здароўе, але атрымлівае грошы. А тут усе да абсурду нелагічна. Атрымліваецца, што ты і рырку аддаў, ды яшчэ і грошы заплаціў.

Маё ноу-хаў у тым, што я раблю выгаднай адмову ад курэння.

Для жонкі мне хапіла паўгадзіны. Асноўны матыватарам сталі дзеці, спрацаваў мацярынін інстынкт. Яна ўжо болей за 9 гадоў не курыць. І ніколі не вернецца да цыгарэт, адна гарантыя. Скокнучы ў гэтую яму проста. А воль паўці наверх па стромкіх сценах цяжка. Яна прызналася, што, калі кінула курыць,

жага дзіцяці, раздрукаваць і размясціць ва ўсіх кутках кватэры. У выніку яна нарадзіла дзяўчынку з ідэальным рысамі твару. Я таксама зрабіў эксперымент. Генетыка генетыкай, але чаму не выкарыстаць дадатковы механізм? Трэба было пераканацца, працуе ён ці не. Прыгажосць — гэта адно, а я пачаў шукаць і тыя фактары, якія ўплываюць на інтэлект. Набыў дыск з музыкой Вівальдзі, Моцарта... А яшчэ знайшоў спосаб, як абараніць дзіця ад няшчасных выпадкаў. Яшчэ да нараджэння трэба ўвясць сабе, як ты трымаеш немаўля на руках, прыскажеш яго да грудзей. Калі гэты этап пройдзены, пачынаем у думках вучыцца хадзіць. І так паступова вясці дзіця па жыцці. Маіму малодшаму сыну 4 гады, а я ўжо ўваляю, як ён ідзе ў першы клас. Калі вобраз будзе выразны, з дзецімі нічога не здарыцца. У мяне сярэдні сын ходзіць у 6 клас, а я ўваляю яго сабе на выпускным вечары. Старэйшага, якому 16 гадоў, бачу ўжо на прысьясе. Вобраз павінен быць кароткатэрміновым — на 3, максімум 5 гадоў. І трэба ўваляць гэта штодзённа. Над метадыкай пачаў працаваць пасля сустрэчы з Дзімам Калдуном. Калі з ім пазнаёміўся, быў вельмі прыемна ўражаны, які ён добразычлівы чалавек, просты, без усяіх там «зорных» пантоў.

НАШЫ СОКІ ЯК АЛЬТЭРНАТЫВА КОКА-КОЛЕ

А нядаўна Аляксандр разам з жонкай і яшчэ адным папленнікам стварыў фірму па прасоўванню экалагічных прадуктаў. У тым ліку айчынных. Ён лічыць, што на беларускіх прадпрыемствах не хапае спецыялістаў, якія маглі б належным чынам пярэць прадукцыю.

— Мы вырашылі зняцца зрэбрэндзігам, — дзеліцца ён планами. — Той жа Смаргонскі камбант хлябарадуктаў робіць добры аўсяныя кашы з рызнікамі, яблыкамі, абыркосамі — ідэальнае ежа для дзяцей. А чым горшыя барысавскія сокі? Я дамовіўся з хакеістамі «Дынама-Мінск», каб яканай прадукцыі прысвоіваць брэнд «Дынама». У іх додкі лагатып з зубрам. Будзе зразумела, што калі з'явіцца стаць «зубрам», павінен ясна харчавацца. А калі гэта прагучыць яшчэ і з вуснаў Аляксея Каложнага, эфект будзе наймацнейшым. Наш праект нацыянальнага значэння. Першы крок — прадставіць альтэрнатыву той жа кока-коле. Другі — пераконваем у тым, што беларускі варыянт усё ж лепшы. Права выбару за спажыватком. Трэба з дзяцінства вучыцца адраджаць дрэннае ад карыснага. Толькі пры такіх умовах чалавек будучыні зможа стаць гарманічнай асобай.

Налі ЗІГУЛЯ. zigulya@zvzda.by

Басейн з мінералкай.

РЕЗУЛЬТАТЫ ПРОВЕДЕНИЯ РЕКЛАМНОЙ ИГРЫ «Запруды да Турцыі з А-100»

А-100 мы стараемся!

Общество с дополнительной ответственностью «Астотрейддинг» (ОДО «Астотрейддинг»), находящееся по адресу: Республика Беларусь, Минская область, Минский район, д. Боровая, дом 7, административные помещения; УНП 690362737.

Рекламная игра «Запруды да Турцыі з А-100» (свидетельство № 2593 о государственной регистрации рекламной игры, зарегистрированной 8 июля 2015 года Министерством торговли Республики Беларусь).

Сроки проведения: с 15 июля до 15 сентября 2015 года. В Рекламной игре приняли участие 1485 участников.

Призовой фонд разыгран полностью. Обладателем поездки в Турцию на двоих продолжительность 7 дней (перелет Минск-Анталья-Минск, трансфер, проживание в отеле 5 звезд, система питания — все включено, медицинская страховка) стала АМЕЛЬЯНОВИЧ Наталья Валерьевна.

Информацию о проведении рекламной игры можно получить по телефону +375 17 233 33 33

РУП «Институт недвижимости и оценки» извещает о проведении открытого аукциона по продаже права заключения договоров аренды машино-мест сроком на 3 года, принадлежащих Государственному предприятию «Комплекс по оказанию услуг имени П.М. Машерова» на праве хозяйственного ведения

№ лота	Описание лота	Начальная цена продажи права в мес. руб.	Задаток, руб.	Сумма арендной платы в месяц в мес. руб.
Лот №1	Право заключения договора аренды части гаража-стоянки с инв. № 500/D-707995162 (машино-место №14). Площадь, сдаваемая в аренду, — 15,11 кв.м. Этаж — 1-й, подземный. Адрес: г. Минск, ул. Немецкая, 42-1Г.	453 300	45 330	906 600
Лот №2	Право заключения договора аренды части гаража-стоянки с инв. № 500/D-707995162 (машино-место №18). Площадь, сдаваемая в аренду, — 10,78 кв.м. Этаж — 1-й, подземный. Адрес: г. Минск, ул. Немецкая, 42-1Г.	323 400	32 340	646 800
Лот №3	Право заключения договора аренды части гаража-стоянки с инв. № 500/D-707995162 (машино-место №31). Площадь, сдаваемая в аренду, — 22,01 кв.м. Этаж — 1-й, подземный. Адрес: г. Минск, ул. Немецкая, 42-1Г.	687 300	68 730	1 374 600
Лот №4	Право заключения договора аренды машино-места №101 с инв. № 500/D-708025082. Площадь, сдаваемая в аренду, — 12,5 кв.м. Этаж: -2. Адрес: г. Минск, ул. Немецкая, 42-101.	375 000	37 500	750 000
Лот №5	Право заключения договора аренды машино-места №104 с инв. № 500/D-708025085. Площадь, сдаваемая в аренду, — 12,3 кв.м. Этаж: -2. Адрес: г. Минск, ул. Немецкая, 42-104.	369 000	36 900	738 000
Лот №6	Право заключения договора аренды машино-места №105 с инв. № 500/D-708025086. Площадь, сдаваемая в аренду, — 12,6 кв.м. Этаж: -2. Адрес: г. Минск, ул. Немецкая, 42-105.	378 000	37 800	756 000
Лот №7	Право заключения договора аренды машино-места №107 с инв. № 500/D-708025088. Площадь, сдаваемая в аренду, — 12,2 кв.м. Этаж: -2. Адрес: г. Минск, ул. Немецкая, 42-108.	378 000	37 800	756 000
Лот №8	Право заключения договора аренды машино-места №108 с инв. № 500/D-708025089. Площадь, сдаваемая в аренду, — 12,2 кв.м. Этаж: -2. Адрес: г. Минск, ул. Немецкая, 42-108.	366 000	36 600	732 000
Лот №9	Право заключения договора аренды машино-места №134 с инв. № 500/D-708025115. Площадь, сдаваемая в аренду, — 12,7 кв.м. Этаж: -2. Адрес: г. Минск, ул. Немецкая, д. 42, пом. 134.	381 000	38 100	762 000
Лот №10	Право заключения договора аренды машино-места №135 с инв. № 500/D-708025116. Площадь, сдаваемая в аренду, — 12,7 кв.м. Этаж: -2. Адрес: г. Минск, ул. Немецкая, д. 42, пом. 135.	381 000	38 100	762 000
Лот №11	Право заключения договора аренды машино-места №136 с инв. № 500/D-708025117. Площадь, сдаваемая в аренду, — 12,8 кв.м. Этаж: -2. Адрес: г. Минск, ул. Немецкая, д. 42, пом. 136.	384 000	38 400	768 000

Расчет ежемесячной арендной платы выполнен в соответствии с Указом Президента Республики Беларусь от 29 марта 2012 г. №150 «О некоторых вопросах аренды и безвозмездного пользования имуществом». Базовая арендная величина (далее — БАЗ) с 01.04.2015 равна 120 000 бел. руб. Договор аренды Объекта (Объектов) предусматривает ставку арендной платы в месяц — 0,5 БАЗ (60 000 бел. руб. с НДС) за 1 кв.м. При расчете ставки применяется коэффициент 1.

УСЛОВИЯ

Победитель аукциона либо в случае, если аукцион признан несостоявшимся в силу того, что заявление на участие в аукционе подано только одним участником и он согласен приобрести Лот (Лоты) по начальной цене, увеличенной на 5% (пять процентов), — Претендент на покупку, должен заключить с Продавцом договор аренды Объекта (Объектов) в течение 10 (десяти) банковских дней с момента подписания протокола о результатах аукциона.

Победитель аукциона (Претендент на покупку) обязан оплатить Продавцу стоимость приобретенного на аукционе Лота (Лотов) в течение 3 (трех) банковских дней с момента подписания протокола о результатах аукциона.

Победитель аукциона (Претендент на покупку) обязан возместить Организатору аукциона стоимость затрат на организацию и проведение повторного открытого аукциона на основании счета-фактуры в течение 3 (трех) банковских дней с момента подписания протокола о результатах аукциона.

На Претендента на покупку распространяются правила и условия, установленные законодательством Республики Беларусь для Победителя аукциона.

Цена продажи права заключения договора аренды Объекта (Объектов) — единовременный платеж, который не засчитывается в арендную плату, подлежащую уплате в соответствии с законодательством.

Размер штрафа, уплачиваемый участником аукциона и (или) его Победителем (Претендентом на покупку) в случае, предусмотренных Положением о порядке проведения аукционов по продаже права заключения договоров аренды капитальных строений (зданий, сооружений), изолированных помещений, машино-мест, их частей, находящихся в государственной собственности, утвержденным постановлением Совета Министров Республики Беларусь от 08.08.2009 № 1049 (далее — Положение) и соглашением о правах и обязанностях сторон в процессе организации и проведения аукциона, составляет 10 000 000 рублей.

Аукцион состоится 23.09.2015 в 11.00 по адресу: г. Минск, ул. Комсомольская, д. 11, 3 этаж, каб. 4. Шаг аукциона — 5%.

Перечень и порядок подачи документов для участия в аукционе определены Положением. Сведения об участниках аукциона не подлежат разглашению. Подача документов по почте не допускается.

Задаток перечисляется на р/с 3012154337010 в ОАО «БПС-Сбербанк» ЦБУ №703, 2200004, г. Минск, ул. Кальварийская, д. 4а, код 369. Подлежит — РУП «Институт недвижимости и оценки», УНП 190055182. Назначение платежа: задаток для участия в повторном аукционе по продаже права заключения договора аренды машино-места (Лот №___), принадлежащего государственному предприятию «Комплекс по оказанию услуг имени П.М. Машерова», проводимом 23 сентября 2015 г.

Участник, желающий участвовать в аукционе в отношении нескольких лотов, вносит задатки в размере, установленном для каждого из лотов.

Заявления на участие и необходимые документы принимаются в рабочие дни с 8.30 до 12.30, с 13.30 до 16.30 по адресу: г. Минск, ул. Комсомольская, 11, каб. 6. Окончание приема заявлений 21.09.2015 в 12.00.

Все заявления могут предварительным образом ознакомиться с Объектом (Объектами). Контактное лицо для осмотра Объекта (Объектов): Б. (017) 306-47-35 Игорь Михайлович. Организатор аукциона или Продавец вправе снять лот (лоты) с торгов до объявления его проданным без объяснения причин снятия.

☎ Организатор аукциона: +375 17 306-00-57 +375 29 550-09-52 +375 29 356-90-03 www.ino.by e-mail: torgi@ino.by

■ Па той бок прылаўка

Закрылі сайт па дастаўцы алкаголю

Міністэрства гандлю па выніках маніторынгу аднаго з інтэрнэт-сайтаў выявіла парушэнні заканадаўства, якое рэгулюе парадка рэалізацыі і рэклямы алкагольных напояў. У прыватнасці, на сайце размяшчалася інфармацыя аб іх продажы.

У адпаведнасці з артыкулам 11 Закона Рэспублікі Беларусь «Аб дзяржаўным рэгуляванні вытворчасці і абароту алкагольнай, нехарчовай спіртаўтрымліваючай прадукцыі і нехарчовага этылавага спірту», забараняецца рознічны гандаль алкагольнымі напоямі з выкарыстаннем інтэрнэт-тэхналогій. Апроч таго, у парушэнне артыкула 17 Закона Рэспублікі Беларусь «Аб рэкламе» на сайце размяшчалася рэклама алкагольных напояў з указаннем іх віду і адлюстраваннем спажывацкай тары, пры адсутнасці папераджальнага надпісу аб шкодзе іх празмернага ўжывання.

Матэрыялы аб выяўленых парушэннях былі накірав

Старажытны Мінск

Па гарызанталі: 1. Асілак-чараўнік, які, паводле беларускай міфалогіі, заснаваў г. Мінск, а на Свіслачы пабудоваў млын, дзе мука малолася не са збожжа, а з камяню. 7. У старажытнасці ў вандруючых цюркскіх народаў род дзяржаўнага аб'яднання. 8. «... зведаюць аб прадзедах сваіх...» Аб горы, радасцях і аб прыгодах іх». 3 верша М. Багдановіча «Летапісец». 9. Горад, раённы цэнтр на Гродзеншчыне. 14. У царскай арміі казацкі афіцэрскі чын. 15. Казіная ..., або фаркет. Вертыкальная падстаўка, якая ў даўнія часы ўжывалася ў якасці апоры ружжа пры стральбе. 16. Даўнейшая мужчынская вопратка з каляровага сукна. 17. Прыстасаванне, якое з дапамогай лучыны ці смалістага корчыка асвятляла ў старажытныя часы хаты мінчан. 18. У парнай запражцы шырокая лямка, якая замяняе хамут. 19. Святы нязгасны агонь, які існаваў у Мінску на капішчы, у раёне вуліцы Лодачнай, са старажытных часоў да пачатку XX стагоддзя. 20. Тое, што і тэзіс. 22. Высокі слуп для ветразья на судне. 24. ... Усялявавіч. Першы мінскі князь, які правіў у пачатку XII стагоддзя. 26. Прыток р. Пціч у яе верхнім цячэнні. Некаторыя даследчыкі лічаць, што першапачатковы Мінск узнік на берагах гэтай рэчкі, якая і дала назву гораду. 28. Бог агню, у якога верылі пераважаюць на Міншчыне. 29. Земляное ўмацаванне тыпу аскопа з брустверам. 30. «... пра паход Ігараў». Помнік старажытнай літаратуры, у якім апісваецца бітва на р. Нямізе ў 1067 годзе («На Нямізе головы сцелоць снапамі... Харалужнымі малоцямі цапамі...»). 32. «Ды восенню за дбайнасці і руплівасці...» Аддзячыць шчодрна хлебааробу...». 3 верша А. Міцкевіча «Бульба». 33. Сукупнасць сродкаў для нападу ці абароны; у старажытных ваяроў, абаронцаў г. Мінска, былі такія віды ..., як чакан, лук, дзіда, булава, кісцень, баявыя цапы, клявец і інш. 34. Летапісец, манах Кіева-Пячэрскай лаўры, аўтар твора «Аповесць мінулых гадоў», дзе ўпершыню згадваецца Мінск.

Па вертыкалі: 2. Тое, што і нізоўе. 3. Сумка-чахол для стрэл; была знойдзена пры археалагічных раскопках г. Мінска. 4. Цяжкі мушкет, які страляў шротам. 5. Вялікае памяшканне ў княжэцкіх палацах, дзе жыла малодшая княжэцкая дружина. 6. Вялікі князь ВКЛ, адзін з найвыдатнейшых палкаводцаў, падчас праўлення якога беларуская мова ў ВКЛ была прызнана агульнадзяржаўнай. 10. Месца, дзе захаваліся сляды пражывання старажытных людзей. 11. Асадак на дне вадаёмаў. 12. Рака ва Украіне, у Закарпацкай вобласці. 13. Воінскае народнае добраахвотнае фарміраванне, якое існавала ў старажытным Менску. 19. Месца, дзе некалі знаходзіўся замак; у старажытным Мінску ... існавала там, дзе Няміга упадае ў Свіслач. 21. Старадаўні спосаб марскога бою. 23. Старадаўняя назва літары «а». 24. Грашовая адзінка, якая была ў абарачэнні на тэрыторыі цяперашняй Беларусі. 25. Фігура чалавека, вылепленая або

высечаная з якога-небудзь матэрыялу. 26. Малаазійская багіня, маці багоў. 27. Эмблема горада; яе Мінск атрымаў 12 студзеня 1591 года, а Магдэбургскае права было нададзена гораду ў 1499 годзе. 31. Прыбор для вымярэння глыбіні мора з борта судна. **Склаў Лявон ЦЕЛЕШ, г. Дзяржынск.**

Правярнуце, калі ласка, адказчы:
 1. Менскі. 2. Мінскі. 3. Мінскі. 4. Мінскі. 5. Мінскі. 6. Мінскі. 7. Мінскі. 8. Мінскі. 9. Мінскі. 10. Мінскі. 11. Мінскі. 12. Мінскі. 13. Мінскі. 14. Мінскі. 15. Мінскі. 16. Мінскі. 17. Мінскі. 18. Мінскі. 19. Мінскі. 20. Мінскі. 21. Мінскі. 22. Мінскі. 23. Мінскі. 24. Мінскі. 25. Мінскі. 26. Мінскі. 27. Мінскі. 28. Мінскі. 29. Мінскі. 30. Мінскі. 31. Мінскі. 32. Мінскі. 33. Мінскі. 34. Мінскі.

скае права было нададзена гораду ў 1499 годзе. 31. Прыбор для вымярэння глыбіні мора з борта судна. **Склаў Лявон ЦЕЛЕШ, г. Дзяржынск.**

Цудоўную жанчыну, нястомную працаўніцу, добрамыслівую, шчодрую, лірычную, жыццелюбовую, узорную маці, сястру, бабулю **Валянціну Міхайлаўну Гардзейчык** з г. Хойнікі сардэчна віншавем з выдатным юбілеем — 90-годдзем! Зычым сабраць усіх блізкіх на 100-годдзе ў добрым стане!
 Сястра Марыя, братава Лілія, пляменніцы Маргарыта і Аня, унукі Мікіта, Алег, Аляксандра.

Даты | **Падзеі** | **Людзі**

12 ВЕРАСНЯ

1921 год — нарадзіўся Станіслаў Лем, польскі пісьменнік, фантаст, філосаф, публіцыст, футуролог. Ён скончыў Ягелонскі медыцынскі ўніверсітэт у Кракаве ў 1948 годзе і пасля некаторага часу практыкаваў урачом, а ў вольны час пачаў пісаць апавяданні і навукова-фантастычныя аповесці. Пазней гэтае захапленне перарасло ў асноўны занятак, і першы літаратурны поспех прыйшоў да Лема пасля публікацыі рамана «Астранаўты» ў 1951 годзе, які затым неаднаразова публікаваўся за мяжой і заваяваў шырокую папулярнасць. Але на высокі п'едэстал прызнанага аўтарытэта ў галіне навуковай фантастыкі падняў другі яго раман — «Магеланава воблака» (1955). Чвэрць стагоддзя ён ствараў навукова-фантастычныя творы, у якіх выкрываў спажывецкае стаўленне да жыцця і мілітарызм. Таксама яму Лема належыць некалькі цыклаў гумарыстычнай фантастыкі, вершы, навукова-фантастычныя і псіхалагічныя эсы, аповяданні, аповесці, раманы. Па творах Лема знята некалькі фільмаў. Напрыклад,

раман «Саларыс» (1961), які неаднаразова экранізаваўся — у прыватнасці ў СССР рэжысёрам А. Таркоўскім. **1929** год — нарадзіўся (вёска Калюціна, цяпер Расонскі раён) Мікалай Матукоўскі, беларускі драматург, заслужаны работнік культуры Беларусі. Шырокую вядомасць атрымаў яго сатырычная камедыя «Амністыя», драма «Апошняя інстанцыя», камедыя-фарс «Калізей» і іншыя творы. За п'есу «Мудрамер» драматург быў уганараваны Дзяржаўнай прэміяй Беларусі (1988). Напісаў сцэнарыі дакументальных і мастацкіх фільмаў («Імгненне перамогі», «Сын старшын»), «Транжскі конь»). Аўтар нарысаў, эса, публіцыстычных артыкулаў. Памёр у 2001 годзе. **1950** год — 65 гадоў таму нарадзіўся Аляксандр Георгіевіч Трыфанав, беларускі вучоны ў галіне цеплатэхнікі і энергетыкі, доктар тэхнічных навук (1994). У 1973 годзе скончыў Уральскі політэхнічны інстытут. Аўтар навуковых прац па цеплафізіцы і матэматычным мадэляваннях працэсаў цепла- і масаабмену для лінейных сістэм. Лаўрэат прэміі Ленінскага камсамола Беларусі (1984).

Было сказана

Вінцэнт ДУНІН-МАРЦІНКЕВІЧ, паэт, драматург, тэатральны дзеяч:
 Не таго патрэбна славіць,
 Хто на лёдзе замкі ставіць.

Ну і ну!

«РАСПРАЊУЎ» КАРТАЧНЫ ДОЎГ
 Супрацоўнікі патрульна-паставай службы міліцыі Партызанскага РУУС сталіцы затрымалі двух мінчан, якія бегалі ўздоўж водаканала па вуліцы Сталетава... у аголеным выглядзе.

— Пра маладых людзей паведаміла жанчына, якая распавяла, што бачыла хлопцаў у стылі «ню», калі прагульвалася з малалетнімі дзецьмі каля водаканала. Правапарушальнікаў затрымалі і даставілі ў райаддзел, — паведаміла прэс-афіцэр Партызанскага РУУС г. Мінска Наталля ГАНУСЕВІЧ. — Падчас разбору было ўстаноўлена, што маладыя людзі 28 і 23 гадоў гулялі ў карты з прыцягненымі «на жаданне». І праігралі. Пераможцы пажадалі, каб праіграўшыя некалькі разоў прабегліся ў аголеным выглядзе ўздоўж водаканала. Апошняя выканалі гэтае жаданне. Цяпер у адносінах да іх заведзена крымінальная справа за хуліганства.

«ДУРНота» ў навушніках

Супрацоўнікі крмінальнага вышуку Фрунзенскага РУУС сталіцы па падазрэнні ў незаконных дзеяннях з курьлівымі сумесямі затрымалі 27-гадовага мінчаніна. Супрацоўнікі міліцыі звярнулі ўвагу на падазронага маладога чалавека, які зайшоў у пад'езд дома па вуліцы Глебкі. На выхадзе ён папарсіў таго паказачэ змесціва кішэнню і запаленіка. Падчас асабістага агляду ў хлопца было знойдзена некалькі шпрыцаў. Пасля гэтага маладога чалавека даставілі ў РУУС, дзе высветлілася, што за некалькі хвілін да затрымання ён забраў у пад'ездзе «закладку». Курьліную сумесь, у складзе якой было асабліва небяспечнае псіхатропае рэчыва, ён сваёй у навушніках. Затрыманы нідзе не працуе, раней быў судзімы. **Сяргей РАСОЛЬКА. rs@zviazda.by**

Песню бярыце з сабою

Знічкай свеціцца вобраз каханай у аднайменнай песні Івана Карэндзі і Алега Чыркуна. Кароткі шлях гэтай імклівай зорчкі, якая на імгненне ўспывае ў начным небе, судносіцца з першым каханнем...

Любоў кіруе нам, напаянне наша жыццё стваральнай энергіяй. Каханне — працяг любові, яе арганічнае ўвабленне ў канкрэтныя чалавечыя зносіны. Калі ж жыццестваральнага яднання не адбылося, яна шчыmlівым болям працінае сэрцы былых каханкаў, апякае іх расчуненымі ўспамінамі, мройнымі трызненнямі, трывожыць

Знічка

чаканнем неспадзяванай сустрэчы. У песні «Знічка» водблес радасці ад непаўторных імгненняў закаханасці вярэдзіць душу юнака (а пазней і ўжо сталага мужчыны), выклікае ў ёй пацудзі жалю, журбы, адчуванне незабытай страты. Лірычная мелодыя песні мякка падсвятляе натуральны шлях пацудзівай пльні. На ім усё разгортваецца ў суладнасці з прыроднымі заканамернасцямі. На змену абуджальным вяснова-летнім малюнкам з ручайкамі, жаўрукамі, валожкамі непазбежна наплывае вясенняя панікласць, самотнасць якой узмацняюць і белаватыя павуцінкі ў дні бабінага лета, і шматгалосы, рознакаляровы лістапад. Прайдзенае, душэўна перажытае ўспыхне ў памяці зорным небам — і на ім востраадчувальным стаўцецца загадкавы палёт знічкі.

Верш Івана КАРЭНДЗІ Музыка Алега ЧЫРКУНА
 Размінуліся, разышліся,
 Як вясновыя два ручайкі,
 Што ў рачулку адну не зліпіся.
 Кажуць людзі, што лёс наш такі.
 Размінуліся, разышліся,
 Нібы два жаўрукі ў вышыні.
 Дзе ты, знічка мая? Адгукніся
 І хоць словам мне папракні.
 Прыпеў:
 Знічка, знічка, знічка —
 Мая першая сунічка,
 Непаўторны, дзіўны сон.
 Знічка, знічка, знічка...
 Ты, жыцця майго крынічка,
 Не знікай у пльні дзён.
 Размінуліся, разышліся...
 Адвілі каля ціхай ракі,
 Дзе гулялі з табой мы калісьці,
 Сведкі нашых сустрэч — васількі.
 Размінуліся, разышліся...
 Замятае ліста сапцця.
 Павуцінкі з блакіту спусціся
 І застанься са мной назаўжды.
 Прыпеў.
Падрыхтаваў Міхась ШАВЫРКІН.

ХАТНЯЯ ЭНЦЫКЛАПЕДЫЯ

СЕЗОН БАКЛАЖАНАЎ

«Грыбочкі» ў алеі
Спатрэбіцца: баклажаны — 2,5 кг, вода — 2,5 л, соль — 100 г, воцат (9%) — 150 мл, цукар — 2 ст. л., алеі — 250 мл, часнок — 5-7 шт., перац чырлі — 1 шт.

Баклажаны мыем, адразаем хвосцікі. Наразаем брускамі памерам прыкладна 3 см. Часнок чысцім і буйна наразам. Перац наразам скрылікамі. Гатуем марынад. У ваду кладзем цукар, соль, воцат. Усё змешваем, ставім на агонь і даем закіпець. Калі марынад закіпеў, выкладваем у яго рэзананы баклажаны. Варым 5-8 хвілін, перыядычна памешваючы. Баклажаны памыялі колер, значыць, яны ўжо гатовыя. Дастанем баклажаны з марынаду і даем сцячы лішняй вадкасці. Астуджым іх не трэба.

У казан або таўстасценную кастрюлю наліваем алеі, награваем, кладзем часнок і горкі перац. Абсмажваем 1-2 хвіліны. Затым дабаўляем баклажаны, старанна змешваем і абсмажваем усё разам 3-4 хвіліны. Гарачы баклажаны шчыльна ўкладваем у стэрэлізаваныя слоікі і закручваем. Захутваем да поўнага астывання.

Турэцкі пірог з баклажанами

Спатрэбіцца: баклажаны — 500 г, сыр чвэрдзі — 100 г, сыр адыгейскі — 100 г, тварог — 100 г, яйкі — 2 шт., алеі — 125 мл, вада (цёплая) — 125 мл, соль — 1 ч. лыжка, мука — 350 г, зяленіва (кімба або пятрушка) — 0,5 пучка, праванскія травы — 1 ч. лыжка

Баклажаны адпраўляем залякацца ў духоўку хвілін на 40. Тым часам займаемся цестам і начынкай. Цёплую ваду змешваем з алеем, дабаўляем соль, мукі і змешваем цеста.

Прыгатуем начынку: адыгейскі сыр надрэзаем на тарцы, дабаўляем тварог, дробна нарэзаны чвэрдзі сыр, яйкі (пакадаем трохі жаўтка для змазвання), зяленіва і праванскія травы.

Баклажаны астуджваем і дастанем лыжка мякца. Расціраем яе відэльцам і дабаўляем у начынку. Усё добра змешваем і падсольваем на смак. Цеста дзелім на 2 няроўныя часткі. Большую частку раскочваем і кладзем у форму. Зверху выкладваем начынку і накрываем меншай часткай цеста. Накрываем верх пірага відэльцам і змазваем пакінутым жаўтком. Ставім пірог пяхчы ў загадка разагрэтую да 180 °С духоўку на 40-45 хвілін.

ВАРТА ВЕДАЦЬ

Не ўсё любіць холад
 Халадзільнік з маразільнай камерай — выратаванне для сучасных людзей, паколькі яны дазваляюць доўгі час захоўваць прадукты, якія хутка псуоцца. Значна прасцей дастаць каштуну з супам ці чым іншым і разагрэць невялікую порцыю, чым стаяць на пліты тры разы на дзень. Аднак далёка не ўсю ежу можна захоўваць пры нізкай тэмпературы.

Што не захоўваюць у халадзільніку?
Хлеб. Эканомія газпадыні лічыць, што месца хлеба — толькі на холадзе, дзе ён доўга не сапсуецца, не вядоучы пры гэтым, што мучныя вырабы лёгка ўбіраюць староннія пахі і губляюць свой водар. Акрамя таго, калі ў халадзільніку занадта вільготна, на хлебе можа з'явіцца цвіль.

Кава. Існуе міф, што кава, якая захоўваецца ў халадзільніку, даўжэй будзе губляе свайго характэрнага смаку і паху, а на самой справе нізкая тэмпература значна пагаршае якасць кавяных зерняў.

Памідоры, цыбуля, часнок, бульба. Многія суньяваюцца, захоўваюць ці не гародніну ў халадзільніку. Уздзяенню холадам не рэкамендуецца падвяргаць толькі згаданую вышэй. Бульбяны крухмал пад уздзеяннем нізкіх тэмператур ператвараецца ў цукар, таму падмарожаная бульба набывае салодкі прысмак. Цыбуля і часнок з-за адсутнасці цыркуляцыі паветра гніюць, а памідоры становяцца нясмачнымі. Кабачкі, гарбузы, баклажаны ў меншай ступені псуоцца ў халадзільніку, аднак таксама адносяцца да «целюлюбівых» гародніны.

Ківі, цытрусавыя, дыні і бананы дрэнна пераносяць нявыкляты «кліматныя» умовы і хутка губляюць свой таварны выгляд. Тое ж самае датычыцца яблыкаў, якія вылучаюць этылен, скарачаючы тэрмін «жыцця» садавіны і гародніны, якая знаходзіцца побач.

Аліўкавы алеі. На холадзе ў ім хутка ўтворацца белы асадкі, а каштоўныя пажыўныя ўласцівасці памяншаюцца.

Шакалад. Пры нізкіх тэмпературах ён пакрываецца белым налётам з-за таго, што вільгаць вымаржаецца і на паверхні праступаюць крышталі цукрозы. Гэта не небяспечна для страўніка, проста плітка з-за «цукровага пасівення» набывае не вельмі прывабны выгляд.

Што не захоўваюць у маразільцы?
Яйкі. Пасля замарожвання яны набываюць непрыемны смак, а з прагрэўвання шкарпунку ўсмярдзіваюць пранікаючы бактэрыі, што робіць гэты прадукт зусім не прыдатным для выкарыстання ў ежу.

Сакавітую садавіну. З-за высокага працэнта вадкасці кавун, дыня і папая пасля замарожвання будуць нагадваць бясформенную масу, страўца свой смак і водар.

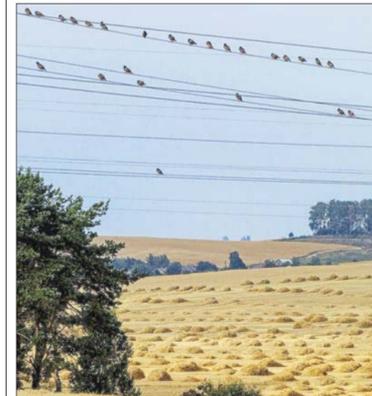
Кефір, ёгурт, сыр. Карысныя ўласцівасці і прыемны смак кісламалочных прадуктаў пагаршаюцца, да таго ж з-за нізкай тэмпературы яны могуць згарнуцца.

Маянэз, заварны крэм, безз. Пасля замарозкі іх можна выкідаць — яны цалкам непрыдатныя ў ежу.

СЁННЯ

Месяц
Маладзік 13 верасня.
Месяц у сусор'і Дзевы.

Імяніны
 Пр. Лізаветы, Аляксандра, Арсенія, Данілы, Івана, Макара, К. Марыі, Кіра, Пятра.

ЗАЎТРА

Геамагнітныя ўзрушэнні

ВІЦЕБСК 761 мм рт.сл. +9..+11°C +14..+16°C

ГРОДНА 758 мм рт.сл. +12..+14°C +16..+18°C

МІНСК 752 мм рт.сл. +12..+14°C +15..+17°C

МАГІЛЁЎ 756 мм рт.сл. +10..+12°C +13..+15°C

БРЭСТ 755 мм рт.сл. +11..+13°C +16..+18°C

ГОМЕЛЬ 759 мм рт.сл. +10..+12°C +13..+15°C

Абазначэнні:
 ■ — няма прыкметных геамагнітных узрушэнняў
 ■ — невялікія геамагнітныя узрушэнні
 ■ — слабая геамагнітная бура

...у суседзях

ВАРШАВА +19..+21°C

КІЕЎ +15..+17°C

РЫГА +17..+19°C

ВІЛЬНЮС +16..+18°C

МАСКВА +13..+15°C

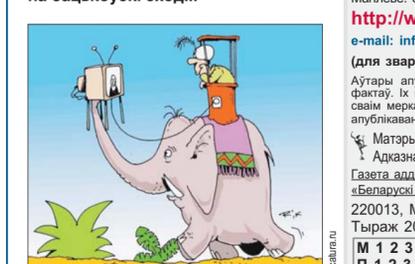
С.-ПЕЦЯРБУРГ +16..+18°C

УСМІХНЕМСЯ

— Навошта ў бутэльку з таблеткамі валяр'янкі ватку запіхваюць?
 — Каб яны не стукалі адна ад адной і не раз'юшвалі.

Чалавечтва да гэтага часу не барозніць абшары галактыкі толькі таму, што нейкая жанчына аднойчы сказала: «Табе твая фізіка даражэй за мяне!».

Вовачка ў аптэцы:
 — У вас ёсць які-небудзь абзобальвальны сродак?
 — А што ў цябе баліць?
 — Пакуль нічога, але тата пайшоў на бацькоўскае сход...

ЗВЯЗДА БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА

ЗАСНАВАЛЬНІКІ: Савет Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Палата прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь

РЭГІСТРАЦЫЙНАЕ ПАСВЕДЧАННЕ НУМАР 2 АД 17 ЛЮТАГА 2009 ГОДА, ВЫДАДЗЕНАЕ МІНІСТАРСТВАМ ІНФАРМАЦЫЙСЬКІХ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ.

Дырэктар — галоўны рэдактар КАРПЮКЕВІЧ Аляксандр Мікалаевіч.

РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛІГІЯ: Н. ДРЬІЛА (намеснік галоўнага рэдактара), Н.КАРПЕНКА (першы намеснік галоўнага рэдактара), А. КІРЯЧУК, Н. ЛІТВІНАЎ (намеснік галоўнага рэдактара), А. ЛЯЎКОВІЧ (першы намеснік дырэктара), Н. РАСОЛЬКА, С. РАСОЛЬКА, А. СЛАНЕСКІ (намеснік галоўнага рэдактара), В. ЦЕЛЯШУК, Л. ЦІМОШЫК.

Выдавец — Рэдакцыйна-выдавецкая ўстанова «Выдавецкі дом «Звязда».

АДРАС: 220013, г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а.

ТЭЛЕФОНЫ: прыёмнай — 287 19 19 (тэл./факс); адрэдакцыйны — 287 18 64, падпіскі і распушчэння — 284 44 04, 287 17 21, сакратарыята — 292 05 82, аддзяленні за выпуск дадавак: «Чырвоная змена» — 292 44 12; «Мясцовае самакіраванне» — 292 44 12, уласных карэспандэнтаў: у Брэсце: 20 37 98, Віцебску: 43 23 74, Гродне: 43 25 29, Гомелі: 40 91 92, Магілёве: 32 74 31, на Мінскай вобл.: (017) 292 21 03; бухгалтэрыя: 287 18 81.

http://www.zviazda.by; **ПРЫЁМ тэл./факс: 287 17 79.**
e-mail: info@zviazda.minsk.by; **РЭКЛАМЫ e-mail: reklama@zviazda.by**

(для зваротаў): zvarot@zviazda.minsk.by

Аўтары апублікаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць фактаў. Іх меркаванні не заўсёды супадаюць з меркаванням рэдакцыі. Рэдакцыя на сваім меркаванні адбірае і публікуе адрасаваныя ёй пісьмы. Перадруж матэрыялаў, апублікаваных у «Звяздзе», толькі з дазволу рэдакцыі.

Матэрыялы, пазначаныя гэтым значком, носяць рэкламны характар. Адказнасць за змест рэкламы нясуць рэкламадаўцы.

Газета аддрукаваная ў Рэспубліканскім унітарным прадпрыемстве «Выдавецтва «Беларускі Дом друку», ЛП № 02330106 ад 30.04.2004.

220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 79. Выходзіць 5 разоў на тыдзень. Тыраж 20.022. Індэкс 63850. Зак. № 3648.

М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 **Нумар падпісаны ў 19.30**
П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 **11 верасня 2015 года.**